

MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA

N A C R T

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Zagreb, siječanj 2014.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4., a u vezi s odredbama članaka 65. i 70. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda broj: SuP-O-1/214 od 14. siječnja 2014.).

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakon o zaštiti na radu je donesen 28. lipnja 1996. i objavljen u „Narodnim novinama“ broj 59/96 od 17. srpnja 1996., a u primjeni je od 1. siječnja 1997. godine. Nakon toga Zakon je doživio još 7 izmjena i dopuna („Narodne novine“, broj 94/96, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12.), od čega dvije na način da su neke odredbe stavljene izvan snage odnosno prestale važiti sukladno posebnim propisima i to Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji, objavljenim u „Narodnim novinama“ broj 100/04 i Zakonom o državnom inspektoratu objavljenim u „Narodnim novinama“ broj 116/08.

Zakon o zaštiti na radu sa svim svojim izmjenama i dopunama predstavlja normativni okvir koji se u primjeni provodio putem svojih pedesetak i više provedbenih propisa, odnosno pravilnika, pravnih pravila i naredbi od kojih su neki preuzeti u okviru notifikacije o sukcesiji, a doneseni su četrdesetih odnosno pedesetih godina prošlog stoljeća. Takvo normativno stanje u tom području prouzročilo je određenu pravnu nesigurnost u provedbi Zakona i njegovih provedbenih propisa.

Pored toga valja naglasiti da su višestruke izmjene i dopune Zakona, zbog velike jezične i terminološke neusklađenosti i nedosljednosti, prouzročile poteškoće u razumijevanju odredbi Zakona, što je naročito stvaralo teškoće u primjeni propisa o zaštiti na radu posebice osobama koje su se počele baviti provedbom zaštite na radu.

Zbog ovako velikog broja provedbenih propisa, od kojih neki više i nisu primjenjivi u uvjetima brzog tehničko-tehnološkog razvoja, bilo je nužno izvršiti analizu svih sada važećih propisa u području zaštite na radu, kako bi se, u cilju olakšanja primjene kako samog Zakona, tako i njegovih provedbenih propisa, smanjio broj pravilnika, osobito starih pravnih pravila i naredbi.

Zaštita na radu je vrlo važan i opsežan dio europskog zakonodavstva u okviru pregovaračkog poglavlja 19.- Socijalna politika i zapošljavanje, koji je uređen okvirnom Direktivom Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989., o uvođenju poticajnih mjera za unaprjeđivanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika i devetnaest pojedinačnih Direktiva donesenih na temelju okvirne Direktive, kojima se uređuje područje zaštite na radu od utjecaja pojedinih rizika i opasnosti.

Međutim, s obzirom na činjenicu da je važeći Zakon o zaštiti na radu u jednom dijelu bio neusklađen s Direktivom Vijeća 91/383/EEZ od 25. lipnja 1991. o dopunama mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu radnika u radnom odnosu na određeno vrijeme i privremenom radnom odnosu, Direktivom Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine, o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje i Direktivom Vijeća 94/33/EZ od 29. lipnja

1994., o zaštiti mladih ljudi na radu, bilo je nužno Zakon uskladiti sa pojedinim odredbama spomenutih Direktiva pa se slijedom toga, ovim Prijedlogom zakona postiže i potpuna usklađenost zaštite zdravlja i sigurnosti na radu trudnica, žena koje su nedavno rodile ili doje, kako s pravnom stečevinom Europske unije na ovom području tako i s posebnim nacionalnim propisom o roditeljskim i roditeljskim pravima. Također se jasno definira odgovornost poslodavca za provedbu propisanih mjera zaštite na radu, na koju ne mogu utjecati obveze radnika jer poslodavac mora udaljiti radnika s poslova i mjesta rada, ako radnik ne poštuje svoje obveze u području zaštite na radu. S druge strane poslodavac će za eventualnu štetu koju radnik pretrpi zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti odgovarati po načelima objektivne odgovornosti, koje se može osloboditi, odnosno koja se može umanjiti pod uvjetima koje propisuje opći propis o obveznim odnosima.

Novi Zakon o zaštiti na radu u potpunosti je usklađen sa svim propisima Europske unije u tom području, kao i sa mjerodavnom praksom Suda pravde Europske unije (engl. *Court of Justice of the European Union*) i njegovim tumačenjem propisa Europske unije u tom području.

Osnovni cilj ovoga Zakona je smanjiti broj ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, unaprijediti način izvješćivanja o štetnim događajima na radu uvođenjem središnje evidencije podataka u vezi sa zaštitom na radu te osigurati da podatke obvezno dostavljaju sve inspekcije i druga tijela koja nadziru radne uvjete u pojedinim djelatnostima, kao i djelatnici MUP-a kada obave uviđaje štetnih događaja na radu ili u vezi s radom koji su se dogodili u prometu te na drugim javnim prostorima/površinama, odnosno koji se nisu dogodili u prostorijama ili prostorima poslodavca.

Nadalje, u cilju osiguravanja lakšeg i jednostavnijeg razumijevanja Zakona i njegovih provedbenih propisa, uz uvažavanje da je zaštita na radu sastavni dio svih radnih, proizvodnih i upravnih procesa, u Prijedlog zakona je ugrađen pojmovnik s tridesetak važnijih pojmova.

U postupku procjene učinaka Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", broj 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12.) i podzakonskih propisa koji su doneseni, odnosno koji se primjenjuju na temelju toga Zakona, osim navedenih utvrđeni su i drugi nedostaci koje je najbolje otkloniti donošenjem novoga zakona i novih podzakonskih propisa.

Slijedom činjenica utvrđenih u postupku procjene učinaka važećeg Zakona o zaštiti na radu utvrđena je potreba propisati djelotvornije povezivanje i veću i suradnju djelatnosti medicine rada s radnicima i njihovim predstavnicima te stručnjacima za zaštitu na radu.

Na kraju, u važećem Zakonu o zaštiti na radu nedostaju odredbe o mjerama zaštite radnika od psihosocijalnih rizika i psihofizioloških napora na radu (stres, monotoni poslovi, normirani rad i sl.), što je suprotno pravnoj stečevini EU-a iz područja zaštite na radu, prema kojoj je poslodavac obavezan provoditi prevenciju stresa na radu ili u vezi s radom, koji je uzrokovan osobito čimbenicima kao što su sadržaj rada, organizacija rada, radno okruženje i loša komunikacija, kako bi sveo na najmanju mjeru potrebu radnika da svladava poteškoće zbog dugotrajnije izloženosti intenzivnom pritisku te otklonio mogućnost da se umanjí radna učinkovitost radnika i pogorša njegovo zdravstveno stanje.

Ovim se Prijedlogom zakona predlaže preciznije odrediti i urediti područje djelovanja odredbi, koje su i do sada bile propisane Zakonom o zaštiti na radu, a u cilju izbjegavanja preklapanja nadležnosti, za:

- sudionike i njihova prava, obveze i odgovornosti vezane za zaštitu na radu radnika i u provođenju mjera zaštite na radu,
- osnovna i posebna pravila zaštite na radu,
- obveze poslodavca u provođenju zaštite na radu (u smislu pridržavanja i poštivanja općih načela, procjenivanja rizika pri prilagođavanju tehnologije i proizvodnje promjenljivim zahtjevima tržišta, organiziranja i provedbe zaštite na radu, osposobljavanja za rad na siguran način, obavješćivanja i savjetovanja, poslova s posebnim rizicima, zaštite posebnih skupina radnika, korištenja sredstava rada i osobne zaštitne opreme te radnih postupaka, opasnih kemikalija i bioloških agenasa, radnog okoliša, sigurnosnih znakova, zaštite od požara i eksplozije, spašavanja te ozbiljnih i iznenadnih opasnosti, pružanja prve pomoći, zaštite nepušača, zabrane uzimanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti, evidencija, isprava i obavijesti, medicine rada, obveze prema tijelima nadzora, internog nadzora i dr.),
- obveze i prava radnika, te prava povjerenika radnika za zaštitu na radu,
- obveze ovlaštenika odnosno stručnjaka zaštite na radu,
- obveze i odgovornosti pri projektiranju i izvođenju radova,
- obveze i postupke obrazovanja i osposobljavanja iz zaštite na radu,
- pravni okvir za rad ovlaštenih osoba za zaštitu na radu,
- provođenje upravnog i inspekcijskog nadzora te sankcioniranje ne provođenja ili kršenja odredbi ovoga Zakona,
- prijelazne i završene odredbe Zakona u svezi s provedbenim propisima, ispravama i započetim postupcima.

Iako se ne radi o potpuno novom tekstu Zakona o zaštiti na radu već o cjelovitom tekstu zakona koji je u primjeni punih sedamnaest godina, treba naglasiti da se nekim odredbama smanjuje rigidnost i složenost nekih postupaka izrade dokumentacije, čime će se omogućiti da dosadašnje visoke administrativne troškove izrade takve dokumentacije, obveznici provedbe mjera zaštite na radu, ulože u opće i posebne mjere za očuvanje sigurnosti i zdravlja radnika. U cilju smanjenja tih troškova izrađuju se smjernice, upute, moduli i obrasci za izradu procjene rizika i za osposobljavanje radnika za rad na siguran način, koji će poslodavcima omogućiti da potrebnu dokumentaciju izrađuju sami sa svojim zaposlenim stručnjacima zaštite na radu te da te aktivnosti provode kontinuirano, uvijek kada je to potrebno.

Iako je Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (u daljnjem tekstu: HZZZSR) bio utemeljen s ciljem objedinjavanja oba segmenta zaštite na radu to jest i sigurnosti i zaštite zdravlja, njegov pravni položaj i isključiva nadležnost unutar zdravstvenih propisa i zdravstvenog sustava, je utjecao da težište njegovih aktivnosti bude područje specifične zdravstvene zaštite. HZZZSR se uglavnom fokusirao na zdravstvene aspekte rada, što s vrlo važnim dijelom provođenja tehničkih i tehnoloških mjera zaštite na radu nije bio slučaj. Obzirom da je provedba mjera zaštite na radu, onaj tehnički aspekt osobito važan u cilju učinkovite prevencije, ovim se Prijedlogom zakona predlaže izdvajanje tih poslova iz postojećeg HZZZSR.

Prijedlogom zakona se propisuje osnivanje Zavoda za zaštitu na radu, koji će u provedbenom smislu biti u okvirima nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskoga sustava i preuzet će segment sigurnosti u zaštiti na radu od HZZZSR.

Prijedlogom zakona se propisuje djelatnost, ovlast i odgovornost te način upravljanja Zavodom, koji se osniva kao pravni sljednik jednog organizacijskog dijela Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

Posao Zavoda će biti, između ostaloga, pružati pomoć poslodavcima, a osobito malim i srednjim, koji su generatori gospodarskog rasta. U isto vrijeme mali i srednji poslodavci su opterećeni velikim brojem ozljeda često s težim odnosno smrtnim posljedicama. Zavod, kao provedbeno i savjetodavno tijelo će poslodavcima u svakom trenutku moći pružiti potrebnu stručnu pomoć u provođenju mjera zaštite na radu i prevenciji nezgoda, ozljeda i profesionalnih bolesti, zavisno od rizika kojima su radnici izloženi.

Posao Zavoda je i uređivanje i obrađivanje svih podataka vezano za zaštitu na radu preko središnjeg centralnog sustava za obradu podataka (tvz. Data Collector), čime će se znatno olakšati posao svim sudionicima u području zaštite na radu.

Nadalje, kada je riječ o provedbi inspekcijskoga nadzora, ovlasti inspektora rada propisane su sukladno konvencijama Međunarodne organizacije rada (MOR), i to Konvenciji broj 81 o inspekciji rada u industriji i trgovini (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/02) i Konvenciji broj 129 o inspekciji rada u poljoprivredi (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 3/02), te se Prijedlogom zakona povećava obim savjetodavnog djelovanja inspektora rada, redefiniraju inspekcijske mjere, kako se ne bi o istoj stvari vodilo više različitih postupaka (upravni, prekršajni i kazneni), osim gdje je to nužno, te se povećava nadzor nad stručnošću i zakonitošću rada ovlaštenih osoba za poslove zaštite na radu. Stoga se, osobito u cilju jačanja prevencije, predlažu redefinirane odredbe o inspekcijskom nadzoru, ali i drugačije kaznene sankcije odnosno prekršajne odredbe za kršenje obveza iz zaštite na radu. Predlaže se da inspekcijski nadzor bude više preventivan na način da inspektor naredbama ili zabranama naloži uklanjanje uočenog nedostatka, a da se prekršajni postupak i kažnjavanje novčanim kaznama pokreće samo ako je propust prouzročio ozljedu s težim posljedicama ili je počinjen drugi puta, što će doprinijeti porastu autoriteta inspektora, a provedbu zaštite na radu podići na višu razinu i učiniti je pravovremenom i efikasnom.

Ujedno valja naglasiti da se ovim Zakonom utvrđuje se okvir za primjenu odredaba 29 posebnih direktiva iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti radnika na radu i u vezi s radom te tri uredbe EU-a o statističkim podacima zajednice o javnom zdravlju te zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu. Taj okvir obuhvaća osobito pravna pravila zaštite na radu, opća načela prevencije, dosljednost stručne terminologije, osnove nacionalne politike prevencije te institucije na svim razinama od nacionalne do pojedinih osoba ovlaštenih za obavljanje stručnih poslova zaštite na radu. Klasifikacija opasnosti, štetnosti i napora na radu, koja će podzakonskim propisom biti utvrđena kao osnova za procjenu rizika na radu i u vezi s radom, osnova je za strukturiranje novih podzakonskih propisa o zaštiti na radu. Ovim Zakonom ostvarene su i obveze koje proizlaze iz konvencija MOR-a, u smislu usklađivanja ovoga Zakona s odredbama tih međunarodnih ugovora kao propisa jače pravne snage od zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva potrebna za primjenu propisanih mjera Zakona o zaštiti na radu i njegovih provedbenih propisa nije potrebno osiguravati u Državnom proračunu iz razloga što su troškove provedbe mjera prema tom Zakonu, troškovi poslodavaca.

Pri tome treba naglasiti da po ovom Prijedlogu Zakona, za provedbu mjera zaštite na radu u sustavu državnih i javnih službi neće biti potrebno osiguravati dodatna sredstva u Državnom proračunu, obzirom da se istim ne povećava opseg obveza poslodavca, a samim time niti opseg troškova.

U Državnom proračunu neće biti potrebno osigurati niti dodatna sredstva za rad novog Zavoda za zaštitu na radu jer će isti preuzeti odgovarajući dio sredstava, koja su za njegove aktivnosti sada osigurana na pozicijama Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA ZAŠTITI NA RADU S OBRAZLOŽENJEM

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet i svrha Zakona

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se sustav zaštite na radu u Republici Hrvatskoj, a osobito nacionalna politika i aktivnosti, opća načela prevencije i pravila zaštite na radu, obveze poslodavca, prava i obveze radnika i povjerenika radnika za zaštitu na radu, djelatnosti u vezi sa zaštitom na radu, nadzor i prekršajna odgovornost te se osniva Zavod za zaštitu na radu i utvrđuje njegova djelatnost i upravljanje.

(2) Svrha ovoga Zakona je sustavno unaprjeđivanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom.

(3) U cilju unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu propisuju se opća načela sprječavanja rizika na radu i zaštite zdravlja, pravila za uklanjanje čimbenika rizika i postupci osposobljavanja radnika te postupci obavješćivanja i savjetovanja radnika i njihovih predstavnika s poslodavcima i njihovim ovlaštenicima.

(4) Ovim se Zakonom propisuju i dodatni uvjeti zaštite posebno osjetljivih skupina osoba na radu od, za njih, specifičnih rizika.

(5) Ovim Zakonom se u pravni poredak Republike Hrvatske prenose slijedeće Direktive Europske unije:

1) Direktiva Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu (SL L 183, od 29.6.1989.),

2) Direktiva 2007/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007. kojom se mijenja Direktiva Vijeća 89/391/EEZ, njezine pojedinačne direktive i direktive Vijeća 83/477/EEZ, 91/383/EEZ, 92/29/EEZ i 94/33/EZ u odnosu na pojednostavljenje i racionalizaciju izvješća o praktičnoj provedbi (SL L 165, od 27. 06. 2007.),

3) Direktiva Vijeća 91/383/EEZ od 25. lipnja 1991. o dopunama mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu radnika u radnom odnosu na određeno vrijeme i privremenom radnom odnosu (SL L 206, od 29. 07.1991.),

4) Direktiva Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavak 1. Direktive 89/391/EEZ) (SL L 348, od 28.11.1992.),

5) Direktiva Vijeća 94/33/EZ od 29. lipnja 1994., o zaštiti mladih ljudi na radu (SL L 216, od 20. 8. 1994.).

(6) Vlada Republike Hrvatske će Europskoj komisiji podnositi jedinstveno izvješće o provedbi Direktive 89/391/EEZ i pojedinačnih direktiva u sadržaju i rokovima propisanih Direktivom 2007/30/EZ.

Pojašnjenje pojmova

Članak 2.

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona, imaju sljedeće značenje:

1) Biološke štetnosti su biološki agensi, odnosno mikroorganizmi, uključujući i genetski modificirane, stanične kulture i endoparaziti čovječjeg i životinjskog porijekla, koji mogu

- uzrokovati zarazu, alergiju ili trovanje, a koji se koriste u radu ili su prisutni u radnom okolišu,
- 2) Druga osoba je osoba koja se po bilo kojoj osnovi rada nalazi na mjestu rada (poslovni suradnik, davatelj usluga i dr.),
 - 3) Eksplozivna atmosfera je smjesa zraka sa zapaljivim plinom ili parom ili maglicom ili prašinom pri atmosferskim uvjetima, u kojoj se nakon početnog paljenja, proces gorenja prenosi na cijelu smjesu, zbog čega predstavlja mogući izvor eksplozije ili požara na mjestu rada te može dovesti do ozljeđivanja radnika i drugih osoba,
 - 4) Izdvojeno mjesto rada je mjesto rada u kojem radnik ugovoreni posao obavlja kod kuće ili u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca,
 - 5) Mjesto rada je svako mjesto na kojem radnici i osobe na radu moraju biti, ili na koje moraju ići, ili kojem imaju pristup tijekom rada zbog poslova koje obavljaju za poslodavca, kao i svaki prostor, odnosno prostorija koju poslodavac koristi za obavljanje poslova i koja je pod njegovim izravnim ili neizravnim nadzorom,
 - 6) Napori su statodinamički, psihofiziološki napori, napori vida i napori govora, koji mogu uzrokovati oštećenje zdravlja radnika koji su im izloženi,
 - 7) Nezgoda je neočekivani i neželjeni događaj na radu ili u vezi s radom koji nije uzrokovao ozljeđivanje radnika, ali bi ga pri minimalno izmijenjenim subjektivnim, odnosno objektivnim okolnostima, u ponovljenom slučaju mogao uzrokovati,
 - 8) Opasne kemikalije su tvari, smjese i pripravci u skladu s posebnim propisom,
 - 9) Opasnosti su svi uvjeti na radu i u vezi s radom, koji mogu ugroziti sigurnost i zdravlje radnika,
 - 10) Osoba na radu je fizička osoba koja nije u radnom odnosu kod tog poslodavca ali za njega obavlja određene aktivnosti, odnosno poslove (osoba na stručnom osposobljavanju za rad; osoba na sezonskom radu za obavljanje privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi; osoba koja radi na određenim poslovima u skladu s posebnim propisom; redoviti student i redoviti učenik srednjoškolske ustanove na radu u skladu s posebnim propisom; osoba koja radi kao volonter, naučnik, student i učenik na praksi, osoba koja radi za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere i slično),
 - 11) Ovlaštenik je radnik kojem je poslodavac, neovisno o drugim ugovorenim poslovima, dao ovlaštenja za provedbu zaštite na radu,
 - 12) Ovlaštena osoba je pravna ili fizička osoba koju je ministarstvo nadležno za rad ovlastilo za obavljanje poslova zaštite na radu,
 - 13) Ozljeda na radu je ozljeda radnika nastala u prostoru poslodavca u kojemu obavlja rad, ili ga tijekom rada koristi, ili može mu pristupiti, odnosno drugi prostor koji nije prostor poslodavca, ali radnik u njemu obavlja rad.
 - 14) Poslodavac je fizička ili pravna osoba za koju radnik, odnosno osoba na radu obavlja poslove,
 - 15) Poslovi s posebnim uvjetima rada su poslovi pri čijem obavljanju radnik koji radi na tim poslovima mora, osim općih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa, ispunjavati propisane posebne uvjete koji se odnose na dob, stručnu osposobljenost, zdravstveno stanje, odnosno psihičku sposobnost,
 - 16) Povjerenik radnika za zaštitu na radu je radnik koji je u skladu s ovim Zakonom izabran da zastupa interese radnika na području zaštite na radu,
 - 17) Prevencija je planirana, odnosno poduzeta mjera u svakom radnom postupku kod poslodavca, s ciljem sprječavanja ili smanjenja rizika na radu,
 - 18) Radilište je privremeno ili pokretno mjesto rada, kao što je gradilište, šumarsko radilište, mjesto gradnje broda, te mjesta na kojima se obavljaju privremeni radovi na održavanju, rušenju i popravcima, poljoprivredni radovi i radovi na istraživanju i iskorištavanju mineralnih sirovina,

- 19) Radna oprema su strojevi i uređaji, postrojenja, sredstva za prijenos i prijevoz tereta i alati te skele i druga sredstva za povremeni rad na visini,
 - 20) Radni okoliš čine fizikalni, kemijski i biološki čimbenici na mjestu rada i u njegovom okruženju,
 - 21) Radnica koja doji dijete je radnica majka djeteta u dobi do navršene prve godine života djeteta kojeg doji, koja je o tom svojem stanju obavijestila poslodavca u pisanom obliku najkasnije 30 dana prije povratka na rad,
 - 22) Radnica koja je nedavno rodila, je radnica kojoj od poroda nije prošlo više od 6 mjeseci, koja je o tom svojem stanju obavijestila poslodavca u pisanom obliku,
 - 23) Radnik je fizička osoba koja u radnom odnosu obavlja poslove za poslodavca,
 - 24) Rizik je umnožak vjerojatnosti nastanka opasnog ili štetnog događaja i štetnosti toga događaja, odnosno njegove posljedice,
 - 25) Specijalist medicine rada je specijalist izabran od strane poslodavca u skladu s propisima o specifičnoj zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju,
 - 26) Sredstva rada su građevine namijenjene za rad s pripadajućim instalacijama, uređajima i opremom, prometna sredstva i radna oprema,
 - 27) Stres na radu su zdravstvene i psihičke promjene koje su posljedica akumulirajućeg utjecaja stresora na radu kroz dulje vrijeme, a očituju se kao fiziološke, emocionalne i kognitivne reakcije te kao promjene ponašanja radnika,
 - 28) Stručnjak zaštite na radu je radnik kojeg je poslodavac odredio za obavljanje poslova zaštite na radu i koji ispunjava propisane uvjete za obavljanje tih poslova,
 - 29) Štetnosti su kemijske, biološke i fizikalne štetnosti, koje mogu uzrokovati oštećenje zdravlja radnika i drugih osoba koje su im izložene,
 - 30) Teška ozljeda na radu je svaka ozljeda glave ili drugih dijelova tijela praćena nesvjesticom ili poremećajima govora ili pojavom grčeva dijela ili cijelog tijela, teške opekline, trovanja, izloženosti ionizirajućem zračenju, prignječenja, strijelne rane, ozljede organa prsnog koša, odnosno trbušnih organa, porezotine mišića, odnosno tetiva te prijelomi, unutarnja i arterijska krvarenja, iščašenja zglobova, kao i oštećenja više dijelova tijela,
 - 31) Trudna radnica je radnica koja o svojem stanju trudnoće obavijesti poslodavca u pisanom obliku,
 - 32) Zaštita na radu je sustav pravila, načela, mjera, postupaka i aktivnosti, čijom se organiziranom primjenom ostvaruje i unaprjeđuje sigurnost i zaštita zdravlja na radu, s ciljem sprječavanja rizika na radu, ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, bolesti u vezi s radom te ostalih materijalnih i nematerijalnih šteta na radu i u vezi s radom.
- (2) Riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje, koji su korišteni u ovom Zakonu, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Područje primjene

Članak 3.

- (1) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se u svim djelatnostima u kojima radnici obavljaju poslove za poslodavca.
- (2) Odredbe ovoga Zakona se ne primjenjuju prilikom obavljanja pojedinih poslova na koje se zbog njihovih posebnosti i neizbježne proturječnosti s odredbama ovoga Zakona, Zakon na njih ne može u cijelosti primijeniti, kao što su poslovi oružanih snaga, policijski poslovi i zaštite osoba i imovine.
- (3) Zaštita na radu se pri obavljanju poslova iz stavka 2. ovoga članka uređuje posebnim propisima.
- (4) Obveze poslodavca u provođenju zaštite na radu propisane ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona u odnosu na radnika, odnose se i na osobe na radu ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

- (5) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na kućnu poslugu.

II. NACIONALNA POLITIKA I AKTIVNOSTI

Poseban društveni interes štititi život i zdravlje na radu

Članak 4.

- (1) Život, zdravlje i očuvanje radne sposobnosti vrednote su od posebnog društvenog interesa u Republici Hrvatskoj.
- (2) Zaštita na radu kao organizirano sustavno djelovanje od javnog je interesa.

Nadležnost Vlade Republike Hrvatske

Članak 5.

- (1) Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) sustavno prati stanje u području zaštite na radu u Republici Hrvatskoj te uz savjetovanje s predstavnicima poslodavaca i radnika utvrđuje, predlaže, provodi i sustavno preispituje politiku zaštite na radu te predlaže izmjene zakonodavstva u svrhu unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika.
- (2) Vlada odlukom imenuje članove Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu, kao svoje savjetodavno tijelo za zaštitu na radu, a kojeg čine tri predstavnika Vlade i po jedan predstavnik poslodavaca i radnika.
- (3) Članove Nacionalnog vijeća iz stavka 2. ovoga članka, Vlada imenuje na razdoblje od četiri godine i može ih ponovno imenovati.
- (4) Zavod za zaštitu na radu (u daljnjem tekstu: Zavod) koji se osniva ovim Zakonom je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (5) Osnivač Zavoda je Republika Hrvatska, a osnivačka prava i obveze ostvaruje Vlada.
- (6) Ministarstvo nadležno za rad, u suradnji s Nacionalnim vijećem za zaštitu na radu predlaže Vladi donošenje Nacionalnog programa zaštite na radu, koji se objavljuje u Narodnim novinama.

Članak 6.

- (1) Nacionalno vijeće za zaštitu na radu:
- 1) prati, analizira i ocjenjuje sustav i politiku zaštite na radu i o svojim nalazima i ocjenama izvješćuje Vladu te predlaže potrebne promjene,
 - 2) prati učinke primjene ovoga Zakona, posebnih zakona i drugih propisa kojima se u Republici Hrvatskoj štite sigurnost i zdravlje radnika te, prema potrebi, predlaže Vladi njihove promjene kao i njihovo usklađivanje s međunarodnim propisima,
 - 3) daje mišljenje na nacрте iskaza o procjeni učinaka propisa i na nacрте prijedloga propisa iz područja zaštite na radu,
 - 4) predlaže mjere za unaprjeđivanje sustava zaštite na radu u Republici Hrvatskoj,
 - 5) organizira obilježavanje Nacionalnog dana zaštite na radu,
 - 6) obavlja i druge poslove na zahtjev Vlade.
- (2) Predsjednika Nacionalnog vijeća iz članka 5. stavka 2. ovoga Zakona, biraju članovi Nacionalnog vijeća na svojoj prvoj sjednici.

Članak 7.

- (1) Radi unaprjeđivanja zaštite na radu u Republici Hrvatskoj, pravnim i fizičkim osobama mogu se dodijeliti priznanja i nagrade.
- (2) Ministar nadležan za rad (u daljnjem tekstu: ministar), pravilnikom propisuje vrste priznanja i nagrada, njihov izgled, odnosno novčani iznos te postupak, način i uvjete za dodjelu priznanja i nagrada.

Nacionalni dan zaštite na radu

Članak 8.

Nacionalni dan zaštite na radu obilježava se u Republici Hrvatskoj 28. travnja na Svjetski dan zaštite na radu.

III. OPĆA NAČELA PREVENCIJE I PRAVILA ZAŠTITE NA RADU

Sustav općih načela prevencije i pravnih pravila zaštite na radu

Članak 9.

- (1) Zaštita na radu kao organizirano djelovanje obuhvaća sustav pravnih pravila, a osobito:
 - 1) pravila pri projektiranju i izradi sredstava rada,
 - 2) pravila pri uporabi, održavanju, pregledu i ispitivanju sredstava rada,
 - 3) pravila koja se odnose na radnike te prilagodbu procesa rada njihovom spolu, dobi, fizičkim, tjelesnim i psihičkim sposobnostima,
 - 4) načine i postupke osposobljavanja i obavješćivanja radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajuće razine zaštite na radu,
 - 5) načine i postupke suradnje poslodavca, radnika i njihovih predstavnika i udruga te državnih ustanova i tijela nadležnih za zaštitu na radu,
 - 6) zabranu stavljanja radnika u nepovoljniji položaj zbog aktivnosti poduzetih radi zaštite na radu,
 - 7) ostale mjere za sprječavanje rizika na radu, sa svrhom uklanjanja čimbenika rizika i njihovih štetnih posljedica.
- (2) Sustav pravnih pravila zaštite na radu čine pravna pravila o zaštiti na radu i u vezi s radom koja proizlaze iz međunarodnih ugovora, koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom te objavljeni, a koji su na snazi, iz ovoga Zakona i podzakonskih propisa donesenih na temelju ovog Zakona, posebnih zakona i podzakonskih propisa donesenih na temelju tih zakona, kolektivnih ugovora, sporazuma sklopljenog između radničkog vijeća i poslodavca, ugovora o radu te općih akata poslodavaca.
- (3) Zaštita na radu kao sustavno organizirano djelovanje sastavni je dio organizacije rada i izvođenja radnog postupka, koje poslodavac ostvaruje primjenom osnovnih, posebnih i priznatih pravila zaštite na radu u skladu s općim načelima prevencije.

Opća načela prevencije

Članak 10.

Poslodavac je obvezan provoditi zaštitu na radu na temelju sljedećih općih načela prevencije:

- 1) izbjegavanja rizika,
- 2) procjenjivanja rizika,
- 3) sprječavanja rizika na njihovom izvoru,
- 4) prilagođavanja rada radnicima u vezi s oblikovanjem mjesta rada, izborom radne opreme te načinom rada i radnim postupcima radi ublažavanja jednoličnog rada, rada s nametnutim ritmom, rada po učinku i na vrijeme te ostalih napora s ciljem smanjenja njihovog štetnog učinka na zdravlje,
- 5) prilagođavanja tehničkom napretku,
- 6) zamjene opasnog neopasnim ili manje opasnim,
- 7) razvoja dosljedne sveobuhvatne politike prevencije povezivanjem tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, ljudskih odnosa i utjecaja radnog okoliša,
- 8) davanja prednosti skupnim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- 9) odgovarajuće osposobljavanje i obavješćivanje radnika,
- 10) besplatnosti prevencije, odnosno mjera zaštite na radu za radnike.

Osnovna pravila zaštite na radu

Članak 11.

(1) Osnovna pravila zaštite na radu sadrže zahtjeve kojima mora udovoljavati sredstvo rada kada je u uporabi, a osobito:

- 1) zaštitu od mehaničkih opasnosti,
- 2) zaštitu od udara električne struje,
- 3) sprječavanje nastanka požara i eksplozije,
- 4) osiguranje mehaničke otpornosti i stabilnosti građevine,
- 5) osiguranje potrebne radne površine i radnog prostora,
- 6) osiguranje potrebnih putova za prolaz, prijevoz i evakuaciju radnika i drugih osoba,
- 7) osiguranje čistoće,
- 8) osiguranje propisane temperature i vlažnosti zraka i ograničenja brzine strujanja zraka,
- 9) osiguranje propisane rasvjete,
- 10) zaštitu od buke i vibracija,
- 11) zaštitu od štetnih atmosferskih i klimatskih utjecaja,
- 12) zaštitu od fizikalnih, kemijskih i bioloških štetnih djelovanja,
- 13) zaštitu od prekomjernih napora,
- 14) zaštitu od elektromagnetskog i ostalog zračenja,
- 15) osiguranje prostorija i uređaja za osobnu higijenu.

(2) Osnovna pravila zaštite na radu imaju prednost u primjeni u odnosu na posebna pravila zaštite na radu.

Posebna pravila zaštite na radu

Članak 12.

(1) Ako se rizici za sigurnost i zdravlje radnika ne mogu ukloniti ili se mogu samo djelomično ukloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu, dodatno se primjenjuju posebna pravila zaštite na radu koja se odnose na radnike, način obavljanja poslova i radne postupke.

(2) Posebna pravila zaštite na radu sadrže zahtjeve u pogledu dobi, spola, završenog stručnog obrazovanja i drugih oblika osposobljavanja i usavršavanja za rad, zdravstvenog stanja, tjelesnog stanja, psihofizioloških i psihičkih sposobnosti, kojima radnici moraju udovoljavati pri obavljanju poslova s posebnim uvjetima rada.

(3) Posebna pravila zaštite na radu, osim zahtjeva iz stavka 2. ovoga članka, sadrže i prava i obveze u vezi sa:

- 1) organizacijom radnog vremena i korištenjem odmora,
- 2) načinom korištenja odgovarajuće osobne zaštitne opreme,
- 3) posebnim postupcima pri uporabi, odnosno izloženosti fizikalnim štetnostima, opasnim kemikalijama, odnosno biološkim štetnostima,
- 4) postavljanjem sigurnosnih znakova kojima se daje informacija ili uputa,
- 5) uputama o radnim postupcima i načinu obavljanja poslova, posebno u pogledu trajanja posla, obavljanja jednoličnog rada i rada po učinku te izloženosti radnika drugim naporima na radu ili u vezi s radom,
- 6) postupcima s ozlijeđenim ili oboljelim radnikom do pružanja hitne medicinske pomoći, odnosno do prijma u zdravstvenu ustanovu.

Priznata pravila zaštite na radu

Članak 13.

Ako u pravnom poretku Republike Hrvatske nisu na snazi pravna pravila zaštite na radu koja bi poslodavac trebao primijeniti radi sigurnosti i zaštite zdravlja radnika, primjenjivat će priznata pravila zaštite na radu, koja podrazumijevaju norme, pravila struke ili u praksi provjerene načine, pomoću kojih se otklanjaju ili smanjuju rizici na radu i kojima se sprječava nastanak ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, bolesti u vezi s radom te ostalih štetnih posljedica za radnike.

Norme

Članak 14.

Naziv norme čija je primjena obvezna u provođenju zaštite na radu mora se objaviti u Narodnim novinama.

Primjena za radnika povoljnijeg prava

Članak 15.

Ovaj Zakon i njegovi provedbeni propisi propisuju minimalne zahtjeve zaštite na radu, ali ne utječu na primjenu povoljnije zaštite na radu, ako je ta povoljnija zaštita propisana zakonom, drugim propisom, odnosno kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu.

Ovlaštenja ministara za donošenje podzakonskih propisa

Članak 16.

- (1) Podzakonske propise zaštite na radu donosi ministar, odnosno ministar nadležan za zdravlje uz suglasnost ministra, na temelju ovlasti propisanih ovim Zakonom za svaki pojedini podzakonski propis.
- (2) Podzakonske propise koji se odnose na zdravstvenu zaštitu na radu donosi ministar nadležan za zdravlje, na temelju ovlasti propisanih ovim Zakonom te posebnim propisima iz područja zdravstvene zaštite.
- (3) Podzakonske propise zaštite na radu u pojedinim područjima djelatnosti provedbenim propisima propisuju nadležni ministri uz suglasnost ministra.
- (4) Izradu stručnih podloga za podzakonske propise iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, nadležni ministar može povjeriti znanstvenoj ili stručnoj ustanovi, odnosno znanstvenicima ili stručnjacima za pojedina pitanja u vezi sa zaštitom na radu, te je ovlašten imenovati radne skupine za izradu nacrtu prijedloga propisa.

IV. OBVEZE POSLODAVCA U PROVOĐENJU ZAŠTITE NA RADU

1. Organiziranje provedbe i poslovi zaštite na radu

Opće obveze poslodavca u vezi s organiziranjem i provođenjem zaštite na radu

Članak 17.

- (1) Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavješćavanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.
- (2) Poslodavac je obavezan provoditi prevenciju u svim radnim postupcima, u organizaciji rada i upravljanju radnim postupcima, pri čemu mora osigurati radnicima najveću moguću razinu zaštite na radu.

- (3) Pri organiziranju i provođenju zaštite na radu, poslodavac je obavezan uvažavati prirodu obavljanih poslova, te prilagoditi zaštitu na radu promjenjivim okolnostima radi poboljšanja stanja.
- (4) Poslodavac je u organizaciji radnog procesa i povjeravanju poslova radniku obavezan voditi računa o sposobnostima radnika koje mogu utjecati na zaštitu na radu.
- (5) U svrhu unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika, poslodavac je obavezan poboljšavati razinu zaštite na radu i usklađivati radne postupke s promjenama i napretkom u području tehnike, zdravstvene zaštite, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih područja, te ih je obavezan organizirati tako da smanji izloženost radnika opasnostima, štetnostima i naporima propisanim u pravilniku iz članka 18. stavka 6. ovoga Zakona, a osobito izloženost jednoličnom radu, radu s nametnutim ritmom, radu po učinku i na vrijeme, radi sprječavanja ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi s radom.
- (6) Troškove provođenja zaštite na radu snosi poslodavac, odnosno njezino provođenje ne smije teretiti radnika.
- (7) Ministar nadležan za zdravlje, uz prethodno mišljenje ministra, pravilnikom propisuje mjere, pravila, postupke i aktivnosti zaštite na radu radnika koji su izloženi statodinamičkim, psihofiziološkim i drugim naporima.

Obveza procjene rizika na radu

Članak 18.

- (1) Poslodavac je obavezan, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procjenjivati rizike za život i zdravlje osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije odnosno biološke agense koje koristi, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednoličnost rada, statodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku i na vrijeme, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, radi sprječavanja ili smanjenja rizika.
- (2) Poslodavac je obavezan imati procjenu rizika izrađenu u pisanom ili elektroničkom obliku, koja odgovara postojećim rizicima na radu i u vezi s radom i koja je dostupna radniku na mjestu rada.
- (3) Poslodavac je obavezan na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode, te poduzimati druge aktivnosti za sprječavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu, oboljenja od profesionalne bolesti ili bolesti u vezi s radom, te kako bi na svim stupnjevima organizacije rada i upravljanja osigurao bolju razinu zaštite na radu.
- (4) Propusti učinjeni u postupku procjene rizika (npr. propust uočiti vjerojatnost nastanka opasnog ili štetnog događaja na radu ili u vezi s radom, pogrešna procjena štetnosti događaja, odnosno podcjenjivanje njegove štetne posljedice i sl.), ne oslobađaju poslodavca obveza i odgovornosti u vezi sa zaštitom na radu.
- (5) Poslodavac je obavezan radnike i njihove predstavnike uključiti u postupak procjene rizika na način propisan ovim Zakonom.
- (6) Ministar pravilnikom propisuje uvjete, način i metodu izrade procjene rizika, obvezne sadržaje obuhvaćene procjenom, podatke na kojima se procjena rizika mora temeljiti i klasifikaciju opasnosti, štetnosti i napora na radu i u vezi s radom.

Odgovornost poslodavca za organiziranje i provođenje zaštite na radu

Članak 19.

- (1) Poslodavac je odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu radnika u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim postupcima.
- (2) Poslodavac u skladu s općim propisom o radu, pravilnikom ili drugim aktom utvrđuje organizaciju provedbe zaštite na radu te prava, obveze i odgovornosti njegovih ovlaštenika i radnika, ako ta pitanja nisu uređena ovim Zakonom i propisima donesenima na temelju njega, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu.
- (3) Poslodavac je odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu, neovisno o tome je li u tu svrhu zaposlio jednog ili više stručnjaka zaštite na radu ili je obavljanje poslova zaštite na radu ugovorio s osobom ovlaštenom za obavljanje tih poslova.
- (4) Prenos ovlaštenja za provođenje zaštite na radu ne oslobađa poslodavca odgovornosti.
- (5) Na odgovornost poslodavca iz stavka 1. ovoga članka ne utječu propisane obveze radnika u području zaštite na radu.

Ugovaranje obavljanja poslova zaštite na radu

Članak 20.

- (1) Poslodavac je obavezan utvrditi opseg stručnih poslova zaštite na radu u skladu s procjenom rizika, stanjem zaštite na radu i brojem radnika.
- (2) Poslodavac koji zapošljava do 50 radnika, poslove iz stavka 1. ovoga članka, može obavljati sam, ako ispunjava propisane uvjete ili obavljanje tih poslova ugovoriti ugovorom o radu sa stručnjakom zaštite na radu ili s ovlaštenom osobom.
- (3) Poslodavac koji zapošljava 51 ili više radnika, poslove iz stavka 1. ovoga članka obavezan je ugovorom o radu ugovoriti sa stručnjakom zaštite na radu.
- (4) Poslodavac koji zapošljava 250 ili više radnika, obavljanje poslova iz stavka 1. ovoga članka, obavezan je ugovorom o radu ugovoriti s dva ili više stručnjaka zaštite na radu koji djeluju u službi za zaštitu na radu.
- (5) Poslodavac može ugovoriti obavljanje poslova zaštite na radu iz stavka 1. ovoga članka s ovlaštenom osobom samo u slučaju kada zbog objektivnih i opravdanih razloga ne može te poslove obavljati sam, odnosno te poslove ugovoriti na način iz stavka 2., 3. i 4. ovoga članka.
- (6) Ako je poslodavac ugovorio obavljanje poslova zaštite na radu s ovlaštenom osobom, ta je osoba dužna pisanim putem odrediti jednog ili više stručnjaka zaštite na radu za obavljanje poslova zaštite na radu kod toga poslodavca.
- (7) Više poslodavaca koji posluju na istoj lokaciji mogu međusobno ugovoriti organiziranje i provođenje zaštite na radu zapošljavanjem zajedničkog stručnjaka za zaštitu na radu, a mogu utemeljiti i zajedničku službu za zaštitu na radu, primjenjujući kriterij broja radnika i ostale kriterije iz stavka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka,
- (8) Radnici, stručnjaci zaštite na radu, povjerenici radnika za zaštitu na radu i ovlaštene osobe obvezni su surađivati u provođenju zaštite na radu.
- (9) Ministar pravilnikom propisuje vrste, stupnjeve stručne spreme i broj stručnjaka zaštite na radu, način i uvjete obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca, ovisno o rizicima, djelatnosti i broju radnika.

Stručni poslovi zaštite na radu

Članak 21.

- (1) Stručni poslovi zaštite na radu su osobito:

- 1) stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima, radnicima te povjerenicima radnika za zaštitu na radu u provedbi i unaprjeđivanju zaštite na radu,
 - 2) sudjelovanje u izradi poslovne strategije te operativnih planova i programa poslovanja poslodavca, u dijelu u kojem se moraju odnositi na zaštitu na radu, te sudjelovanje u primjeni upravljačkih metoda ili tehnika za provođenje strategije,
 - 3) sudjelovanje u postupku izrade procjene rizika,
 - 4) unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu te poticanje i savjetovanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da otklanjaju nedostatke u zaštiti na radu utvrđene unutarnjim nadzorom,
 - 5) prikupljanje i analiziranje podataka u vezi s nezgodama, ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom te priprema propisanih prijava ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i izrada izvješća za potrebe poslodavca,
 - 6) suradnja s tijelima nadležnima za poslove inspekcije rada, sa zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, zavodom za zaštitu na radu, ovlaštenima osobama te sa specijalistom medicine rada,
 - 7) osposobljavanje radnika, poslodavca i ovlaštenika za rad na siguran način,
 - 8) osposobljavanje povjerenika radnika za zaštitu na radu i pomaganje u njihovom djelovanju,
 - 9) djelovanje u odboru za zaštitu na radu kod poslodavca,
 - 10) suradnja s poslodavcem prilikom projektiranja, građenja i rekonstrukcije građevina namijenjenih za rad, nabave radne opreme i ostalih sredstava rada, osobne zaštitne opreme i opasnih kemikalija,
 - 11) sudjelovanje u primjeni međunarodnih certifikacijskih normi za upravljanje zaštitom na radu, kvalitetom, rizicima, društvenom odgovornošću u poslovanju i sl. kod poslodavca,
 - 12) ostali stručni poslovi zaštite na radu u skladu s potrebama poslodavca.
- (2) O obavljenom unutarnjem nadzoru sastavljaju se i čuvaju dokumenti, koji mogu biti u pisanom ili elektroničkom obliku.
- (3) Poslove iz stavka 1. ovoga članka, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, obavlja poslodavac, stručnjak zaštite na radu, odnosno ovlaštena osoba.

Uvjeti za rad stručnjaka zaštite na radu

Članak 22.

- (1) Poslodavac je obavezan stručnjaku zaštite na radu omogućiti ispunjavanje obveza te je obavezan osigurati mu potrebno vrijeme, opremu, pomoć drugih stručnih radnika i ostale uvjete za rad, kao i profesionalnu neovisnost te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova zaštite na radu prema odredbama ovoga Zakona i drugih propisa te prema pravilima struke.
- (2) Poslodavac je obavezan omogućiti stručnjaku zaštite na radu stručno usavršavanje iz zaštite na radu i snositi troškove toga osposobljavanja.
- (3) Ministar pravilnikom iz članka 20. stavka 9. ovoga Zakona, propisuje način i uvjete polaganja stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu te uvjete za priznavanje statusa stručnjaka zaštite na radu, oblike stalnog stručnog usavršavanja i načine njegovog vrednovanja, izdavanje, oduzimanje i prestanak odobrenja te ustroj i vođenje registra izdanih odobrenja stručnjacima zaštite na radu.

Ovlaštenik

Članak 23.

Poslodavac može provođenje zaštite na radu prenijeti na svojeg ovlaštenika u pisanom obliku i o tome ga pisano obavijestiti.

Poslovi ovlaštenika

Članak 24.

(1) Poslodavac koji zaštitu na radu provodi djelovanjem ovlaštenika, obvezan je ovlastiti ovlaštenika, osobito za to da:

- 1) radniku koji nije osposobljen za rad na siguran način ne dopusti rad bez nadzora osposobljenog radnika,
- 2) radniku za kojeg nije na propisani način utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, ne dopusti obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, odnosno da radniku koji više ne ispunjava tražene uvjete zabrani da nastavi obavljati poslove s posebnim uvjetima rada,
- 3) posebno osjetljivim skupinama radnika ne dozvoli da obavljaju poslove koji bi mogli na njih štetno utjecati,
- 4) isključi iz uporabe radnu opremu koja nije ispravna, odnosno sigurna, kao i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika,
- 5) u suradnji sa stručnjakom za zaštitu na radu osigura evidentiranje svake nezgode i ozljede na radu te svakog slučaja postupanja radnika u skladu s odredbom članka 69. stavka 3. i 4. ovoga Zakona,
- 6) nadzire da radnici rade u skladu s pravilima zaštite na radu, uputama poslodavca, odnosno proizvođača radne opreme, osobne zaštitne opreme, opasnih kemikalija i bioloških štetnosti, te da koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu,
- 7) radniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno podstavku 6. ovoga stavka,
- 8) osigura potreban broj radnika osposobljenih za evakuaciju i spašavanje, za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu,
- 9) osigura da se za vrijeme rada ne piju alkoholna pića te da se ne uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad radnicima koji su na radu pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i da ih udalji s mjesta rada.

(2) Poslodavac je obvezan ovlašteniku osigurati uvjete za rad, te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog poduzimanja aktivnosti u skladu s pravilima zaštite na radu te postupanja po pravilima struke i danim ovlaštenjima poslodavca.

(3) Pod uvjetima za rad iz stavka 2. ovoga članka podrazumijevaju se samostalnost ovlaštenika u donošenju i provođenju odluka te samostalnost u raspolaganju sredstvima koja mu je obvezan osigurati poslodavac.

2. Odgovornost za štetu na radu i u vezi s radom

Odgovornost poslodavca

Članak 25.

(1) Ozljeda na radu i profesionalna bolest koju je radnik pretrpio obavljajući poslove za poslodavca, smatra se da potječe od rada i da je u vezi s radom i za nju poslodavac odgovara po načelu objektivne odgovornosti.

(2) Poslodavac može biti oslobođen odgovornosti ili se njegova odgovornost može umanjiti, ako je šteta nastala zbog više sile, odnosno namjerom ili krajnjom nepažnjom radnika ili treće osobe, na koje poslodavac nije mogao utjecati niti je njihove posljedice mogao izbjeći, unatoč provedenoj zaštiti na radu.

Odgovornost ovlaštene osobe i njezinog stručnjaka zaštite na radu

Članak 26.

(1) Ovlaštena osoba iz članka 82. ovoga Zakona odgovara za štetu na radu i u vezi s radom koju uzrokuje poslodavcu, odnosno radniku, obavljanjem poslova zaštite na radu, ako ne postupa u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa.

(2) Na utvrđivanje odgovornosti iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se opći propisi obveznog prava.

3. Osposobljavanje za rad na siguran način

Obveza osposobljavanja radnika za rad na siguran način

Članak 27.

(1) Poslodavac je obavezan, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, i to:

- 1) prije početka rada,
- 2) kod promjena u radnom postupku,
- 3) kod uvođenja nove radne opreme ili njezine promjene,
- 4) kod uvođenja nove tehnologije,
- 5) kod upućivanja radnika na novi posao, odnosno na novo mjesto rada,
- 6) kod utvrđenog oštećenja zdravlja uzrokovanog opasnostima, štetnostima ili naporima na radu.

(2) Poslodavac će osposobljavanje iz stavka 1. ovoga članka provesti na način da radnika obavijesti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika (organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), da radniku objasni i da radnika osposobi za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom.

(3) Osposobljavanje iz stavka 1. i 2. ovoga članka poslodavac je obavezan provesti u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika.

(4) Poslodavac je obavezan osposobljavanje radnika, ovlaštenika i povjerenika radnika za zaštitu na radu provoditi tijekom radnog vremena o svom trošku.

Zabrana rada radnika koji nije osposobljen za rad na siguran način

Članak 28.

(1) Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za rad na siguran način.

(2) Radniku koji nije osposobljen za rad na siguran način, poslodavac je obavezan osigurati rad pod neposrednim nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način, ali ne dulje od 60 dana.

Obvezno osposobljavanje i usavršavanje poslodavca i ovlaštenika

Članak 29.

Poslodavac, odnosno njegov ovlaštenik moraju biti osposobljeni i moraju se stručno usavršavati iz područja zaštite na radu, u skladu s procjenom rizika.

Osposobljavanje za rad na siguran način

Članak 30.

- (1) Poslodavci mogu osposobljavanje za rad na siguran način izvoditi sami ili povjeriti osobi ovlaštenoj za obavljanje tih poslova.
- (2) Osoba ovlaštena za obavljanje poslova osposobljavanja za rad na siguran način, mora imati osnovna andragoška znanja, koja dokazuje ispravom ovlaštene ustanove o osposobljenosti iz područja osnovnih andragoških znanja odnosno potvrdom visokoškolske ustanove, ako je ta znanja stekla tijekom studija.
- (3) Zapisnik o ocjeni osposobljenosti radnika za rad na siguran način sastavljaju i potpisuju neposredni ovlaštenik osposobljavanog radnika, radnik i stručnjak zaštite na radu..
- (4) Ministar pravilnikom iz članka 22. stavka 3. ovoga Zakona propisuje uvjete i način osposobljavanja za rad na siguran način iz članka 27. ovoga Zakona te uvjete i način osposobljavanja i usavršavanja iz članka 29. ovoga Zakona.

4. Obavješćivanje i savjetovanje

Obveza obavješćivanja i savjetovanja

Članak 31.

Poslodavac je obavezan obavješćivati i savjetovati se s radnicima, odnosno njihovim predstavnicima, o pitanjima zaštite na radu u skladu s ovim Zakonom i općim propisima o radu.

Obavješćivanje

Članak 32.

- (1) Poslodavac je obavezan obavijestiti radnike, povjerenika radnika za zaštitu na radu, stručnjaka zaštite na radu, ovlaštenu osobu ako je s njom ugovorio obavljanje poslova zaštite na radu i druge osobe o svim rizicima i promjenama koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, a osobito o:
 - 1) rizicima vezanim uz mjesto rada i narav ili vrstu poslova, o mogućem oštećenju zdravlja te o zaštitnim i preventivnim mjerama i aktivnostima u svakom radnom postupku,
 - 2) mjerama pružanja prve pomoći, zaštite od požara, zaštite i spašavanja radnika te o radnicima koji ih provode.
- (2) Poslodavac je obavezan pisanim uputama osigurati provedbu radnog postupka u skladu s pravilima zaštite na radu, te je obavezan dati radnicima upute u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.
- (3) Poslodavac je obavezan istaknuti na mjestima rada pisane upute o radnom okolišu, sredstvima rada, opasnim kemikalijama, biološkim štetnostima, opasnostima na radu, izvorima fizikalnih štetnosti i drugim rizicima na radu i u vezi s radom, u skladu s procjenom rizika.
- (4) Poslodavac je obavezan osigurati da pristup mjestima rada na kojima se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada, imaju samo radnici koji su dobili pisane upute za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu čija obavezna uporaba proizlazi iz procjene rizika.
- (5) Poslodavac je obavezan stručnjaku zaštite na radu, ovlašteniku i povjereniku radnika za zaštitu na radu učiniti dostupnom odgovarajuću dokumentaciju, a osobito:
 - 1) procjenu rizika i popis mjera koje se provode u svrhu uklanjanja ili smanjenja procijenjenih rizika,
 - 2) evidencije i isprave, koje je obavezan voditi i čuvati u skladu s odredbama članka 61. stavka 1. ovoga Zakona,
 - 3) upravne mjere koje je naredio nadležni inspektor.

(6) Poslodavac koji nema obvezu osnivanja odbora za zaštitu na radu, obavezan je najmanje svakih šest mjeseci pisanim putem izvijestiti povjerenika radnika za zaštitu na radu o stanju zaštite na radu i planiranim aktivnostima u narednom izvještajnom razdoblju.

(7) Iznimno od odredbe stavka 6. ovoga članka, u slučaju svake smrtne ili teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti i nalaza nadležnog inspektora kojim je utvrđen nedostatak u provedbi zaštite na radu, poslodavac je obavezan o nastanku događaja odmah izvijestiti povjerenika radnika za zaštitu na radu.

(8) U slučaju svake smrtne, teške ili skupne ozljede na radu, poslodavac je obavezan pozvati na očevid na mjestima rada povjerenika radnika za zaštitu na radu.

(9) Poslodavac je obavezan pravovremeno dati radniku upute o postupanju u slučaju nastanka neposrednog rizika po život i zdravlje, kojemu je, ili bi mogao biti izložen, kao i mogućim mjerama koje je u tom slučaju potrebno poduzeti radi sprječavanja ili smanjivanja rizika.

Savjetovanje

Članak 33.

(1) Poslodavac je obavezan, unaprijed i pravovremeno, savjetovati se s povjerenikom radnika za zaštitu na radu o:

- 1) zapošljavanju stručnjaka zaštite na radu i poslovima koje će obavljati,
- 2) povjeravanju provođenja zaštite na radu ovlaštenoj osobi i poslovima koje će obavljati,
- 3) izradi procjene rizika te izmjenama, odnosno dopunama procjene rizika,
- 4) izboru radnika za pružanje prve pomoći i radnika za provođenje mjera zaštite od požara, evakuacije i spašavanja,
- 5) zaštiti i prevenciji od rizika na radu te sprječavanju i smanjivanju rizika,
- 6) sprječavanju nezgoda, ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
- 7) promjenama u procesu rada i tehnologiji,
- 8) planiranju i provođenju osposobljavanja iz zaštite na radu,
- 9) poboljšanju uvjeta rada te planiranju i uvođenju novih tehnologija,
- 10) utjecaju radnih uvjeta i radnog okoliša na sigurnost i zdravlje radnika,
- 11) izboru sredstava rada i osobne zaštitne opreme,
- 12) izloženosti radnika jednoličnom radu, radu s nametnutim ritmom, radu po učinku i na vrijeme te ostalim naporima.

(2) Poslodavac kod kojeg radnici na temelju ovoga Zakona nemaju pravo birati povjerenika radnika za zaštitu na radu, o pitanjima iz stavka 1. ovoga članka, savjetuje se s radnicima.

Odbor za zaštitu na radu

Članak 34.

(1) Poslodavac koji zapošljava 50 ili više radnika, obavezan je osnovati odbor zaštite na radu (u daljnjem tekstu: odbor) kao svoje savjetodavno tijelo za unaprjeđivanje zaštite na radu.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, odbor je obavezan osnovati i poslodavac koji zapošljavanja manje od 50 radnika ako je to propisano posebnim zakonom ili drugim propisom.

(3) Odbor čine poslodavac ili njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu koji obavlja poslove zaštite na radu kod poslodavca, specijalist medicine rada izabran u skladu s posebnim propisom, te povjerenik radnika za zaštitu na radu ili njihov koordinator.

(4) Predsjednik odbora je poslodavac ili njegov ovlaštenik.

(5) O imenovanju članova odbora poslodavac donosi pisanu odluku.

(6) Odbor se sastaje najmanje jedanput u tri mjeseca i o svojem radu vodi zapisnik.

(7) Iznimno od odredbe stavka 6. ovoga članka, u slučaju smrtne, teške ozljede na mjestu rada, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti ili nalaza nadležnog inspektora kojim je utvrđen

nedostatak u provedbi zaštite na radu, poslodavac je obavezan sazvati sjednicu u roku od dva radna dana od nastanka ozljede.

(8) O sjednici odbora iz stavka 7. ovoga članka, poslodavac obavještava nadležnog inspektora, koji može prisustvovati sjednici.

(9) Ako poslodavac sjednicu odbora ne sazove u rokovima iz stavka 6. i 7. ovoga članka, sjednicu odbora ima pravo sazvati povjerenik radnika za zaštitu na radu ili koordinator povjerenika, odnosno radničko vijeće ili sindikalni povjerenik s pravima i obvezama radničkog vijeća.

Poslovi odbora

Članak 35.

(1) Sa svrhom stalnog unaprjeđivanja zaštite na radu, odbor planira i nadzire:

- 1) primjenu pravila zaštite na radu kod poslodavca,
 - 2) organizaciju obavljanja poslova zaštite na radu,
 - 3) obavješćivanje i osposobljavanje u vezi sa zaštitom na radu,
 - 4) prevenciju rizika na radu i u vezi s radom te njezine učinke na zdravlje i sigurnost radnika.
- (2) Poslovi odbora iz stavka 1. ovoga članka mogu se proširiti kolektivnim ugovorom i sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca.

5. Poslovi s posebnim uvjetima rada

Obveze poslodavca u vezi s poslovima s posebnim uvjetima rada

Članak 36.

(1) Poslodavac ne smije dopustiti obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada radniku koji ne ispunjava uvjete propisane posebnim propisom iz stavka 6. ovoga članka, odnosno posebnim propisom za te poslove.

(2) Osobu s kojom namjerava sklopiti ugovor o radu za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, poslodavac upućuje na pregled specijalisti medicine rada, uputnicom koja sadrži podatke o naravi ili vrsti poslova i drugim okolnostima od utjecaja na ocjenu njezine sposobnosti za obavljanje tih poslova i mogućeg utjecaja štetnosti s radnog mjesta na zdravlje radnika.

(3) Poslodavac je obavezan radnika koji obavlja poslove s posebnim uvjetima rada ponovno uputiti na pregled nakon proteka roka utvrđenog propisom iz stavka 6. ovoga članka, ili kada to ocijeni specijalist medicine rada.

(4) Poslodavac ne smije dozvoliti radniku da obavlja poslove s posebnim uvjetima rada, ako ga ponovno ne uputi na pregled u roku u kojem je to bio obavezan učiniti, ili ako radnik odbije pristupiti pregledu na koji ga je uputio.

(5) Na izdvojenim mjestima rada u smislu općeg propisa o radu, ne mogu se obavljati poslovi s posebnim uvjetima rada.

(6) Ministar nadležan za zdravlje, uz suglasnost ministra, pravilnikom propisuje poslove s posebnim uvjetima rada i uvjete koje moraju ispunjavati radnici koji obavljaju te poslove.

6. Posebno osjetljive skupine radnika

Posebno osjetljive skupine radnika

Članak 37.

(1) Posebno osjetljive skupine kojima je poslodavac obavezan osigurati posebnu zaštitu na radu su maloljetni radnici, trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile, radnice koje doje, radnici oboljeli od profesionalne bolesti te radnici kod kojih je utvrđena smanjena radna sposobnost ili postoji neposredni rizik od smanjenja radne sposobnosti.

(2) Radi provedbe posebne zaštite na radu, poslodavac je obavezan u procjeni rizika naznačiti poslove koji su potencijalno rizični za posebno osjetljive skupine radnika iz stavka 1. ovoga članka.

Posebna zaštita na radu maloljetnih radnika

Članak 38.

(1) Poslodavac je obavezan osigurati posebnu zaštitu na radu maloljetniku radi očuvanja njegovog nesmetanoga duševnog i tjelesnog razvoja.

(2) Maloljetnik ne smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, osim maloljetnika koji je završio stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove i koji ispunjava ostale propisane uvjete.

(3) Radi sigurnosti i zaštite zdravlja na radu maloljetnika, poslodavac je obavezan:

- 1) prilagoditi uvjete i raspored radnog vremena radi uklanjanja rizika za sigurnost i zdravlje,
- 2) osigurati druge odgovarajuće poslove, odnosno mjesto rada, ako prilagodbe nisu izvedive, odnosno opravdane,
- 3) osigurati primjenu ostalih pravila zaštite na radu, u skladu s posebnim propisom.

Posebna zaštita na radu trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile i koje doje

Članak 39.

(1) Poslodavac je obavezan provoditi posebnu zaštitu na radu trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile i radnica koje doje, radi zaštite od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva i oporavak od trudnoće i poroda.

(2) Trudna radnica i radnica koja doji, ne smije obavljati poslove utvrđene pravilnikom iz članka 45. stavka 5. ovoga Zakona.

(3) Radi zaštite od rizika kojima ne smiju biti izložene, poslodavac je obavezan radnicama iz stavka 1. ovoga članka:

- 1) prilagoditi uvjete i organizaciju radnog vremena, radi uklanjanja rizika za sigurnost i zdravlje,
- 2) osigurati mogućnost obavljanja drugih odgovarajućih poslova, odnosno rad na drugom mjestu rada, ako prilagodbe nisu tehnički izvedive, odnosno opravdane na poslovima ili mjestu rada koje su obavljale, odnosno na kojima su radile prije trudnoće ili poroda.

(4) Prilagodba uvjeta, organizacija radnog vremena te promjena mjesta rada ne smije imati za posljedicu smanjenje plaće radnicama iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Ako nije moguće osigurati posebnu zaštitu na radu, radnice iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na dopust uz naknadu plaće u skladu s posebnim propisom.

(6) Ocjenu o rizicima koji bi mogli štetno utjecati na sigurnost i zdravlje trudnih radnica, odnosno na plod te na sigurnost i zdravlje radnica koje su nedavno rodile, kao i ocjenu o tome koji su poslovi za njih odgovarajući, daje specijalist medicine rada na prijedlog specijalista ginekologije, odnosno porodništva, na temelju procjene rizika.

(7) Ocjenu o rizicima koji bi mogli štetno utjecati na sigurnost i zdravlje djeteta koje doji radnica, kao i ocjenu o tome koji su poslovi za nju odgovarajući, daje specijalist medicine rada na prijedlog specijalista pedijatra odnosno izabranog liječnika obiteljske medicine, na temelju procjene rizika.

Posebna zaštita na radu radnika kojima je utvrđena smanjena radna sposobnost ili su izloženi neposrednom riziku od smanjenja radne sposobnosti

Članak 40.

(1) Poslodavac je obavezan provoditi posebnu zaštitu na radu za radnike kod kojih je utvrđeno oboljenje od profesionalne bolesti, kojima je utvrđena smanjena radna sposobnost ili su izloženi neposrednom riziku od smanjenja radne sposobnosti, radi sprječavanja daljnjeg oštećenja zdravlja i umanjenja preostale radne sposobnosti.

(2) Pravo na posebnu zaštitu na radu ostvaruje i radnik za kojega je specijalist medicine rada utvrdio da je trajno nesposoban raditi na poslovima s posebnim uvjetima rada, kada je štetnost ili napor na radnom mjestu uzrok oštećenju zdravlja.

(3) Poslodavac je obavezan radnicima iz stavka 1. i 2. ovoga članka:

- 1) prilagoditi radne uvjete i organizaciju radnog vremena, radi uklanjanja izloženosti rizicima za sigurnost i zdravlje,
- 2) omogućiti obavljanje drugih odgovarajućih poslova, odnosno rad na drugom mjestu rada, ako prilagodbe nisu tehnički izvedive, odnosno opravdane na mjestu rada ili na poslovima koje su obavljali u vrijeme utvrđenja oboljenja od profesionalne bolesti, smanjenja radne sposobnosti ili izloženosti neposrednom riziku od smanjenja radne sposobnosti ili trajne nesposobnosti za rad na poslovima s posebnim uvjetima rada.

7. Sredstva rada, osobna zaštitna oprema i mjesta rada

Obveze poslodavca u vezi sa sredstvima rada, osobnom zaštitnom opremom i mjestima rada

Članak 41.

(1) Poslodavac je obavezan osigurati da su mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku sigurna, održavana, za rad prilagođena i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu.

(2) Poslodavac je obavezan prestati s radom u građevinama namijenjenima za rad na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

(3) Poslodavac je obavezan osigurati da sredstva rada i osobna zaštitna oprema u uporabi budu u svakom trenutku sigurni, održavani, za rad prilagođeni i u ispravnom stanju, te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da za vrijeme rada ne ugrožavaju radnike.

(4) Poslodavac je obavezan isključiti iz uporabe sredstva rada i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika.

(5) Kad organizacijskim mjerama, odnosno osnovnim pravilima zaštite na radu nije moguće otkloniti ili u dovoljnoj mjeri ograničiti rizike za sigurnost i zdravlje radnika, poslodavac je obavezan osigurati odgovarajuću osobnu zaštitnu opremu i osigurati da je radnici koriste na propisani način pri obavljanju poslova.

Članak 42.

(1) Poslodavac je obavezan, u skladu s pravilima zaštite na radu, posebnim propisima, odnosno uputama proizvođača, obavljati preglede, odnosno ispitivanja sredstva rada koja se

koriste, radi utvrđivanja jesu li na njima primijenjena pravila zaštite na radu i jesu li zbog nastalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje radnika.

(2) Ministar pravilnikom propisuje mjere, pravila i rokove zaštite na radu u vezi sa sredstvima rada, sigurnosnim znakovima, osobnom zaštitnom opremom te mjestima rada.

Nadzorni uređaji kao sredstva zaštite na radu

Članak 43.

(1) Poslodavac smije koristiti nadzorne uređaje kao sredstvo zaštite na radu pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

(2) Dopušteno je korištenje nadzornih uređaja radi kontrole ulazaka i izlazaka iz radnih prostorija i prostora te radi smanjenja izloženosti radnika riziku od razbojstva, provala, nasilja, krađa i sličnih događaja na radu ili u vezi s radom.

(3) Zabranjeno je postavljanje nadzornih uređaja u prostorijama za osobnu higijenu i presvlačenje radnika.

(4) Ako nadzorni uređaji čitavo radno vrijeme prate sve pokrete radnika tijekom obavljanja poslova, odnosno ako su nadzorni uređaji postavljeni tako da su radnici čitavo vrijeme tijekom rada u vidnom polju nadzornih uređaja, poslodavac smije koristiti nadzorne uređaje isključivo na temelju prethodne suglasnosti radničkog vijeća.

(5) Ako radničko vijeće, odnosno sindikalni povjerenik s pravima i obvezama radničkog vijeća uskrati suglasnost, poslodavac može u roku petnaest dana od dana dostave izjave o uskrati suglasnosti tražiti da tu suglasnost nadomjesti arbitražna odluka.

(6) Poslodavac je obavezan prilikom zapošljavanja pisanim putem obavijestiti radnika da će biti nadziran nadzornim audio, odnosno video uređajima.

(7) Poslodavac ne smije koristiti snimljene materijale u svrhe koje nisu propisane ovim člankom, ne smije ih emitirati u javnosti niti pred osobama koje nemaju ovlasti na nadzor opće sigurnosti i zaštite na radu te je obavezan osigurati da snimljeni materijali ne budu dostupni neovlaštenim osobama.

(8) Odredbe ovoga članka o zabrani snimanja i zabrani korištenja snimljenih materijala obavezuju poslodavca i u odnosu na djecu i maloljetnike, neovisno nalaze li se na mjestima rada u svojstvu maloljetnih radnika ili osoba na radu.

8. Tehnologija rada i radni postupci

Obveze poslodavca u vezi s tehnologijom rada i radnim postupcima

Članak 44.

(1) Poslodavac je obavezan planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.

(2) Poslodavac je obavezan osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost.

(3) Obveze iz stavka 1. i 2. ovoga članka poslodavac ostvaruje u skladu s procjenom rizika, koju je obavezan usklađivati sa znanstvenim i stručnim spoznajama, odnosno napretkom.

9. Radni okoliš

Obveza ispitivanja radnog okoliša

Članak 45.

- (1) Poslodavac je obavezan procijeniti rizike i osigurati zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizikalnim, kemijskim i biološkim štetnim djelovanjima na radu, u skladu s pravilima zaštite na radu i posebnim propisima o zaštiti od fizikalnih, kemijskih i bioloških štetnosti.
- (2) Poslodavac je obavezan ispitivati radni okoliš na mjestu rada kada:
 - 1) radni postupak utječe na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja zraka,
 - 2) u radnom postupku nastaje prašina,
 - 3) u radnom postupku nastaje buka, odnosno vibracije,
 - 4) pri radu koristi, proizvodi ili prerađuje opasne kemikalije,
 - 5) pri radu postoji izloženost opasnim zračenjima,
 - 6) su na radu prisutni rizici od eksplozivne atmosfere,
 - 7) je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću rasvjetu u skladu s procjenom rizika.
- (3) Ispitivanja iz stavka 2. ovoga članka poslodavac je obavezan obaviti na način i u rokovima utvrđenim pravilima zaštite na radu i posebnim propisima.
- (4) Iznimno od odredaba stavka 2. i 3. ovoga članka, obveza ispitivanja postoji odmah nakon što su nastali uvjeti, odnosno promjene zbog kojih je ispitivanje obavezno.
- (5) Ministar, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, pravilnikom propisuje pravila zaštite radnika izloženih fizikalnim, kemijskim i biološkim štetnostima na radu ili u vezi s radom te obvezu, način i postupke ispitivanja radnog okoliša, rokove ispitivanja, sadržaj, oblik i način sastavljanja zapisnika te izdavanja isprava.

Obveze poslodavca u vezi s uporabom opasnih kemikalija na radu

Članak 46.

- (1) Poslodavac je obavezan primjenom manje opasnih i štetnih tehnologija, radnih postupaka i radnih tvari stalno unaprjeđivati zaštitu na radu.
- (2) Poslodavac koji koristi, proizvodi, prerađuje, odnosno skladišti opasne kemikalije, mora u skladu s procjenom rizika, primjenjivati pravila zaštite na radu.

Redoslijed postupanja s opasnim kemikalijama

Članak 47.

- (1) Opasne kemikalije poslodavac smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih kemikalija.
- (2) Ako nije moguća zamjena opasnih kemikalija bezopasnim ili manje opasnim, odnosno manje štetnim kemikalijama, poslodavac je obavezan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka može smanjiti opasnost ili štetnost od njihove primjene.
- (3) Ako koristi opasne kemikalije, poslodavac je obavezan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:
 - 1) koristiti zatvorene sustave, ako je to moguće prema vrsti poslova i stanju tehnike,
 - 2) odvoditi s mjesta nastanka, odnosno izvan radnog okoliša opasne plinove, pare i aerosole čije oslobađanje ne može spriječiti, na način da pri odvođenju ne onečišćuje ljudski okoliš,
 - 3) kada ne može odvoditi opasne plinove, pare i aerosole s mjesta nastanka, ograničiti na najmanju moguću mjeru:
 - količinu opasne kemikalije,
 - broj radnika izloženih djelovanju opasne kemikalije,

- vrijeme izlaganja radnika utjecaju opasne kemikalije,
- 4) osigurati da radnici pri radu s opasnim kemikalijama koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu, ako se pravilima navedenima u podstavku 1., 2. i 3. ovoga stavka ne može postići zadovoljavajuća sigurnost i zaštita zdravlja radnika.

Provjeravanje koncentracije opasnih kemikalija na radu

Članak 48.

- (1) Obveza je poslodavca da koncentracija opasnih kemikalija, koje djeluju u obliku plinova, para i aerosola, na mjestima rada i u njihovom okruženju bude što niža i ispod granične vrijednosti izloženosti.
- (2) Ako se mjerenjem utvrdi da koncentracija opasnih kemikalija prelazi granične vrijednosti, poslodavac je obavezan neodložno:
 - 1) utvrditi razloge prekoračenja granične vrijednosti,
 - 2) na temelju utvrđenih razloga primijeniti dodatna pravila zaštite na radu,
 - 3) nakon primjene osnovnih pravila, ponoviti mjerenja.

Ostale obveze poslodavca pri radu s opasnim kemikalijama

Članak 49.

- (1) Poslodavac je obavezan osigurati da opasne kemikalije budu tako pakirane i označene da prilikom njihovog korištenja ne postoji opasnost, odnosno štetnost za zdravlje i sigurnost radnika.
- (2) Poslodavac je obavezan osigurati da za opasne kemikalije radnicima budu dani podaci o opasnostima ili štetnostima u vezi s njihovim korištenjem, kao i o pravilima, odnosno mjerama zaštite na radu.
- (3) Kod skladištenja opasnih kemikalija poslodavac je obavezan osigurati primjenu pravila zaštite na radu u skladu sa svojstvima tih kemikalija.
- (4) Poslodavac je obavezan osigurati da se s ambalažom preostalom nakon korištenja opasnih kemikalija postupa u skladu s pravilima zaštite na radu te da se odlaže u skladu s posebnim propisima.
- (5) Ministar, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, pravilnikom iz članka 45. stavka 5. ovoga Zakona propisuje pravila, mjere, postupke, rokove i aktivnosti zaštite na radu radnika koji su izloženi opasnim kemikalijama na radu, granične vrijednosti izloženosti opasnim kemikalijama i biološke granične vrijednosti.

Obveze poslodavca u vezi s uporabom bioloških agensa na radu

Članak 50.

- (1) Poslodavac je obavezan provoditi zaštitu na radu radnika koji su izloženi ili bi mogli biti izloženi biološkim štetnostima.
- (2) Zaštitu iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac provodi na temelju procjene rizika, kojom je utvrđena priroda, stupanj i trajanje izloženosti radnika.
- (3) Poslodavac je obavezan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:
 - 1) ako narav posla, odnosno aktivnost to dopušta, mora izbjegavati uporabu biološke štetnosti, odnosno nadomjestiti je agensom koji nije štetan,
 - 2) ako ne može izbjeći uporabu biološke štetnosti, ili je ne može nadomjestiti agensom koji nije štetan, poslodavac je obavezan osigurati uporabu agensa koji je manje štetan po zdravlje i sigurnost radnika,
 - 3) ako primjena pravila iz podstavka 1. i 2. ovoga stavka nije tehnički moguća, poslodavac je obavezan smanjiti:
 - broj izloženih radnika, odnosno radnika koji bi mogli biti izloženi,

- vrijeme izloženosti radnika,
- 4) ako se pravilima iz podstavka 1., 2. i 3. ovoga stavka ne može postići zadovoljavajuća zaštita zdravlja radnika, poslodavac je obavezan osigurati da radnici koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu te da poduzimaju propisane higijenske mjere.
- (4) Poslodavac je obavezan osigurati da su radnici obaviješteni o rizicima kojima su izloženi pri radu s biološkim štetnostima i da su osposobljeni za rad na siguran način.
- (5) Na mjestima rada poslodavac je obavezan istaknuti pisane obavijesti i upute za postupanje u slučaju ozbiljne opasnosti, odnosno štetnosti uzrokovane uporabom bioloških štetnosti na radu.
- (6) Ministar, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, pravilnikom iz članka 45. stavka 5. ovoga Zakona propisuje pravila, mjere, postupke i aktivnosti zaštite na radu radnika izloženih biološkim štetnostima.

10. Stres na radu ili u vezi s radom

Obveze poslodavca u vezi s prevencijom stresa uzrokovanog na radu ili u vezi s radom

Članak 51.

- (1) Poslodavac je obavezan provoditi prevenciju stresa na radu ili u vezi s radom, koji je uzrokovan osobito čimbenicima kao što su sadržaj rada, organizacija rada, radno okruženje i loša komunikacija, kako bi sveo na najmanju mjeru potrebu radnika da svladava poteškoće zbog dugotrajnije izloženosti intenzivnom pritisku te otklonio mogućnost da se umanju radna učinkovitost radnika i pogorša njegovo zdravstveno stanje.
- (2) Ako postoje naznake stresa na radu ili u vezi s radom, poslodavac je obavezan posebnu pozornost usmjeriti na:
- 1) organizaciju rada i radnih postupaka (radno vrijeme, stupanj samostalnosti, podudarnost između vještine radnika i potreba posla, radno opterećenje i dr.),
 - 2) radne uvjete i okolinu (izloženost radnika i poslodavca nasilnom ponašanju, buka, vrućina, opasne radne tvari i dr.),
 - 3) komunikaciju (neizvjesnost o tome što se očekuje od posla, izgledi za očuvanjem posla ili nadolazeće promjene, i sl.),
 - 4) subjektivne čimbenike (emocionalni i društveni pritisci, osjećaj nemoći, osjećaj da nema dovoljno podrške i sl.).

Obveze radnika i njihovih predstavnika

Članak 52.

- (1) Radnici imaju opću obvezu primjenjivati mjere za sprječavanje, uklanjanje ili smanjivanje stresa na radu ili u vezi s radom koje je odredio poslodavac.
- (2) Radnici i njihovi predstavnici imaju obvezu surađivati s poslodavcem radi sprječavanja, uklanjanja ili smanjivanja stresa na radu ili u vezi s radom.
- (3) Obveze iz stavka 1. i 2. ovoga članka odnose se i na radnike koji u skladu s općim propisima o radu, kao rukovodeći radnici ili članovi obitelji poslodavca fizičke osobe, ostvaruju pravo samostalno odlučivati o svojem radnom vremenu, stanci te o dnevnom i tjednom odmoru.

11. Sigurnosni znakovi, pisane obavijesti i upute

Obveze poslodavca u vezi sa sigurnosnim znakovima, pisanim obavijestima i uputama

Članak 53.

- (1) Poslodavac je obavezan na mjestima rada i sredstvima rada trajno postaviti sigurnosne znakove na vidljivom mjestu.
- (2) Ako sigurnosni znakovi nisu dovoljni za djelotvorno obavješćivanje radnika, poslodavac je obavezan postaviti pisane obavijesti i upute o uvjetima i načinu korištenja sredstava rada, opasnih kemikalija, bioloških štetnosti te izvora fizikalnih i drugih štetnosti na radu.
- (3) Ministar pravilnikom iz članka 42. stavka 2. ovoga Zakona propisuje pravila, mjere i postupke vezano za sigurnosne znakove.

12. Strani radnici

Provođenje zaštite na radu za strane radnike

Članak 54.

- (1) Strani radnici moraju, uz uvjete propisane posebnim propisima, ispunjavati i uvjete propisane odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega.
- (2) Poslodavac koji zapošljava stranog radnika, obavezan je odrediti način provjere osposobljenosti iz stavka 1. ovoga članka.

13. Zaštita od požara i eksplozije, neposrednog i značajnog rizika, evakuacija i spašavanje

Obveze poslodavca u vezi sa zaštitom od požara, evakuacijom i spašavanjem

Članak 55.

- (1) Poslodavac je obavezan poduzeti mjere zaštite od požara i spašavanja radnika, izraditi plan evakuacije i spašavanja, odrediti radnike koji će provoditi mjere te osigurati pozivanje i omogućiti postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje, u skladu s posebnim propisima.
- (2) Poslodavac je obavezan broj radnika iz stavka 1. ovoga članka, njihovu osposobljenost i potrebnu opremu, utvrditi i osigurati u skladu s propisima koji uređuju zaštitu od požara i spašavanje, ovisno o naravi procesa rada, veličini poslodavca te ukupnom broju radnika.
- (3) Poslodavac je u slučaju nastanka neposrednih i značajnih rizika po život i zdravlje radnika, obavezan:
 - 1) odmah ih obavijestiti o nastalom riziku kojemu jesu ili bi mogli biti izloženi, kao i o mjerama koje jesu ili bi trebale biti provedene, kako bi se spriječio ili umanjio rizik za život i zdravlje,
 - 2) poduzeti radnje i dati upute o prestanku rada, odnosno napuštanju mjesta rada i upućivanju na sigurno mjesto,
 - 3) organizirati nastavak rada tek nakon otklanjanja rizika.
- (4) Poslodavac je obavezan osposobiti radnike da u slučaju nastanka neposrednih i značajnih rizika po život i zdravlje, kojima su izloženi ili bi mogli biti izloženi, a o tome ne mogu obavijestiti odgovornu osobu, mogu samostalno poduzeti mjere i provesti postupke u skladu sa svojim znanjem i raspoloživim tehničkim sredstvima, kako bi rizike otklonili ili smanjili.
- (5) Osposobljavanje radnika iz stavka 4. ovoga članka obuhvaća osposobljavanje za početno gašenje požara u skladu s propisima koji uređuju zaštitu od požara, upoznavanje radnika s

planom evakuacije i spašavanja za slučaj izvanrednog događaja i provođenje praktične vježbe evakuacije i spašavanja najmanje jednom u dvije godine.

(6) Radnik koji postupi u skladu s odredbama stavka 4. i 5. ovoga članka, zbog takvog postupanja ne smije trpjeti štetne posljedice, osim u slučaju ako je postupao namjerno ili s krajnjom nepažnjom.

(7) Poslodavac je obavezan provoditi zaštitu na radu na mjestima rada ugroženim eksplozivnom atmosferom u skladu s pravilima zaštite na radu i posebnim propisima.

(8) Ministar, uz suglasnost ministra nadležnog za unutarnje poslove, pravilnikom propisuje zahtjeve za zaštitu na radu u prostorima ugroženima eksplozivnom atmosferom iz stavka 7. ovoga članka.

14. Pružanje prve pomoći

Obveze poslodavca u vezi s pružanjem prve pomoći

Članak 56.

(1) Poslodavac je obavezan organizirati i osigurati pružanje prve pomoći radnicima i drugim osobama do pružanja hitne medicinske pomoći ili do prijema u zdravstvenu ustanovu te je obavezan omogućiti postupanje javne službe hitne medicinske pomoći.

(2) Na svakom radilištu i u radnim prostorijama gdje istovremeno radi 2 do 20 radnika, najmanje jedan radnik, te još po jedan na svakih daljnjih 50 radnika, mora biti osposobljen za pružanje prve pomoći u skladu s pravilima zaštite na radu i u pisanom obliku dobiti obavijest da je određen za pružanje prve pomoći.

(3) Poslodavac je obavezan osigurati sredstva i opremu za pružanje prve pomoći, koji uvijek moraju biti dostupni, označeni i zaštićeni od neovlaštenog korištenja.

(4) Ministar nadležan za zdravlje, uz suglasnost ministra, pravilnikom propisuje postupke pružanja prve pomoći, sredstva, vrstu i količinu sanitetskog materijala koja mora biti osigurana na mjestu rada, te način i rokove osposobljavanja radnika za pružanje prve pomoći.

15. Zaštita nepušača, zabrana pijenja alkohola i uzimanja drugih sredstava ovisnosti

Zaštita nepušača na radu

Članak 57.

(1) Poslodavac je obavezan provoditi zaštitu nepušača od djelovanja duhanskog dima.

(2) Zabranjeno je pušenje na radnim sastancima.

(3) Zabranjeno je pušenje na mjestu rada.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka, poslodavac može pisanim putem dozvoliti pušenje u posebnoj prostoriji, odnosno prostoru na kojima je obavezan postaviti znak dozvoljenog pušenja.

Zabrana korištenja sredstava ovisnosti

Članak 58.

(1) Radnik za vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti niti ih smije unositi na mjesto rada.

(2) Poslodavac je obavezan provoditi zabranu zlouporabe alkoholnih pića i sredstava ovisnosti na mjestu rada prikladnim mjerama, a osobito:

1) obavješćivati radnika o štetnosti sredstava ovisnosti i njihovom utjecaju na radnu sposobnost,

- 2) surađivati s njegovim ovlaštenikom, stručnjakom zaštite na radu, specijalistom medicine rada i povjerenikom radnika za zaštitu na radu, pri provođenju mjera sprječavanja zlorabe sredstava ovisnosti,
 - 3) sprječavati konzumaciju alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i provoditi zabranu njihovog unošenja u radne prostorije i prostore,
 - 4) provoditi programe prevencije ovisnosti na mjestu rada, u skladu s utvrđenim potrebama,
 - 5) pisano utvrditi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata, postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri) i učinkovito provoditi utvrđeni postupak.
- (3) Smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 gr/kg odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka.

Provjera je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti i privremeno udaljenje s rada

Članak 59.

- (1) Provjeravanje da li je radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti obavlja se alkometrom ili drugim prikladnim uređajem, postupkom ili sredstvom.
- (2) Ako radnik odbije pristupiti provjeri, smatra se da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.
- (3) Poslodavac je obavezan udaljiti s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti sve dok je pod njihovim utjecajem.
- (4) Ako radnik odbija napustiti mjesto rada, radnika će, po pozivu poslodavca, udaljiti nadležna redarstvena služba.

Zabrana provjere

Članak 60.

- (1) Poslodavac ne smije provjeravati je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti osim alkohola, ako mu je radnik predao potvrdu da se nalazi u programu liječenja, odvikavanja ili rehabilitacije od ovisnosti ili u izvanbolničkom tretmanu liječenja od ovisnosti te da uzima supstitucijsku terapiju.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac može zatražiti ocjenu zdravstvene i psihofizičke sposobnosti toga radnika za obavljanje povjerenih mu poslova.
- (3) Ocjenu zdravstvene i psihofizičke sposobnosti iz stavka 2. ovoga članka daje specijalist medicine rada.
- (4) Potvrdu da se radnik nalazi u programu liječenja, odvikavanja ili rehabilitacije od ovisnosti, odnosno u izvanbolničkom tretmanu liječenja od ovisnosti i da uzima supstitucijsku terapiju, izdaje ustanova kod koje se provodi program.

16. Evidencije, isprave i obavijesti

Vođenje i čuvanje evidencija i isprava te davanje podataka i obavijesti

Članak 61.

- (1) Poslodavac je obavezan voditi evidencije, čuvati isprave te davati obavijesti i podatke u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima o zaštiti na radu.
- (2) Osim evidencija iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac je obavezan voditi evidencije o ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i nezgodama na radu.
- (3) Davanje obavijesti i podataka, poslodavac je obavezan provoditi na način da čuva privatnost radnika u skladu s posebnim propisom o zaštiti osobnih podataka.

(4) Utvrđivanje tajnosti podataka, odnosno akata ili isprava u kojima su sadržani, ne oslobađa poslodavca obveze da daje podatke osobama koje na njih imaju pravo na temelju ovoga Zakona.

Isticanje i dostupnost na mjestu rada

Članak 62.

- (1) Poslodavac je obavezan na mjestu rada postaviti na vidljivo mjesto:
 - 1) sigurnosne znakove,
 - 2) znakove za evakuaciju i spašavanje,
 - 3) upute i oznake za rukovanje radnom opremom,
 - 4) upute i oznake za rad s opasnim kemikalijama, biološkim štetnostima, izvorima zračenja i drugim izvorima opasnosti i štetnosti.
- (2) Poslodavac je obavezan osigurati da na mjestu rada budu dostupni:
 - 1) procjena rizika za mjesto rada i poslove koji se na njemu obavljaju,
 - 2) upute za rad na siguran način za mjesto rada i poslove koji se na njemu obavljaju,
 - 3) pisani dokaz o osposobljenosti radnika za rad na siguran način,
 - 4) pisani dokaz da radnik udovoljava uvjetima za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada,
 - 5) zapisnik o ispitivanju radne opreme, instalacija i radnog okoliša.
- (3) Iznimno od odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka, procjena rizika, dokazi i zapisnici ne moraju se nalaziti na radilištu na kojemu rad ukupno traje kraće od pet dana, ali moraju biti dostupni u roku kojeg odredi nadležni inspektor.

17. Zdravstvena zaštita na radu

Provođenje zdravstvene zaštite radnika

Članak 63.

- (1) Poslodavac je obavezan osigurati radniku zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, u skladu s posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom.
- (2) Radi osiguranja zdravstvenog nadzora primjerenog rizicima za sigurnost i zdravlje na radu kojima je izložen radnik, poslodavac je obavezan radniku, jednom u pet godina, na njegov zahtjev osigurati zdravstveni pregled.
- (3) Odredba stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na radnike kojima je obveza redovitog zdravstvenog pregleda utvrđena propisima zaštite na radu.
- (4) Zdravstvena zaštita iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje se suradnjom poslodavca, ovlaštenika, stručnjaka za zaštitu na radu i radnika s izabranim specijalistom medicine rada.
- (5) Poslodavac je obavezan izabranom specijalisti medicine rada osigurati pristup na mjesta rada.
- (6) Specijalisti medicine rada obavezni su surađivati s poslodavcem, njegovim ovlaštenicima, stručnjacima zaštite na radu, radnicima i povjerenicima radnika za zaštitu na radu te s nadležnim inspektorima.
- (7) Specijalisti medicine rada i stručnjaci zavoda nadležnog za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu imaju potpunu profesionalnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike, radnike, stručnjake zaštite na radu te povjerenike radnika za zaštitu na radu.
- (8) Poslodavac i njegov ovlaštenik, stručnjak zaštite na radu, radnik i povjerenik radnika za zaštitu na radu, obavezni su izvijestiti specijalistu medicine rada o činjenicama vezanima uz rad, aktivnosti, mjesto rada i radni okoliš, za koje znaju ili pretpostavljaju da mogu nepovoljno utjecati na zdravlje radnika.

(9) Specijalist medicine rada je obavezan izvijestiti nadležnog inspektora i zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu o svakom slučaju za koji se osnovano sumnja da se radi o profesionalnoj bolesti.

Zdravstveni pregledi radnika i osoba koje poslodavac namjerava zaposliti

Članak 64.

(1) Radi utvrđivanja, odnosno provjere zdravstvene sposobnosti za obavljanje određenih poslova, poslodavac može prije i tijekom radnog odnosa o svom trošku uputiti radnika na zdravstveni pregled.

(2) Prethodni i periodični pregledi i pribavljanje uvjerenja o tome da li osobe koje poslodavac namjerava zaposliti udovoljavaju posebnim uvjetima za rad, odnosno zaposlenje, u skladu s pravilima zaštite na radu i posebnim propisima kojima se utvrđuju posebni uvjeti za obavljanje određenih poslova, ne smiju biti na trošak radnika.

(3) Ako prema pravilima zaštite na radu, određene poslove mogu obavljati samo radnici koji ispunjavaju posebne uvjete koji se odnose na zdravstveno stanje, odnosno psihofizičku sposobnost, isprave o ispunjavanju tih uvjeta izdaje specijalist medicine rada.

(4) Ocjenu radne sposobnosti iz stavka 2., te ispunjavanje uvjeta iz stavka 3. ovoga članka utvrđuje specijalist medicine rada, na temelju uputnice poslodavca, uzimajući u obzir podatke o poslovima i drugim okolnostima od utjecaja na ocjenu sposobnosti radnika za obavljanje poslova iz procjene rizika, koji se odnosi na poslove koje obavlja radnik čiju je sposobnost potrebno ocijeniti.

18. Obveze prema tijelima nadzora

Obveze poslodavca prema tijelima nadzora

Članak 65.

(1) Poslodavac je obavezan obavijestiti tijelo nadležno za inspekcijski nadzor o smrtnoj i teškoj ozljedi nastaloj u prostoriji ili na prostoru u kojem poslodavac obavlja rad.

(2) Obavijest iz stavka 1. ovoga članka poslodavac je obavezan dostaviti odmah po nastanku ozljede.

Pregled video i audio zapisa

Članak 66.

Poslodavac je obavezan omogućiti tijelu nadležnom za inspekcijski nadzor pregled video, odnosno audio zapisa iz članka 43. ovoga Zakona.

V. OBVEZE I PRAVA RADNIKA

Obveza osposobljavanja za rad na siguran način

Članak 67.

Radnik je obavezan osposobljavati se za rad na siguran način kada ga na osposobljavanje uputi poslodavac.

Obveza rada dužnom pozornošću

Članak 68.

(1) Radnik je obavezan i odgovoran obavljati poslove dužnom pozornošću te pri tome voditi računa o svojoj sigurnosti i zaštiti zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika, koje mogu ugroziti njegovi postupci ili propusti na radu.

(2) Smatra se da radnik radi dužnom pozornošću kada poslove obavlja u skladu sa znanjima i vještinama koje je stekao tijekom osposobljavanja za rad na siguran način te kada radi po uputama poslodavca, odnosno njegovog ovlaštenika, tako da:

- 1) prije početka rada pregleda mjesto rada te o uočenim nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
- 2) pravilno koristi sredstva rada,
- 3) pravilno koristi propisanu osobnu zaštitnu opremu, koju je nakon korištenja obavezan vratiti na za to određeno mjesto,
- 4) pravilno koristi i samovoljno ne isključuje, ne vrši preinake i ne uklanja zaštite na sredstvima rada,
- 5) odmah obavijesti poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka zaštite na radu ili povjerenika radnika za zaštitu na radu o svakoj situaciji koju smatra značajnim i izravnim rizikom za sigurnost i zdravlje, o nepostojanju ili nedostatku uputa za takvu situaciju, kao i o bilo kojem uočenom nedostatku u organiziranju i provedbi zaštite na radu,
- 6) posao obavlja u skladu s pravilima zaštite na radu, pravilima struke te pisanim uputama poslodavca,
- 7) prije odlaska s mjesta rada ostavi sredstva rada koja je koristio, u takvom stanju da ne ugrožavaju ostale radnike ili sredstva rada,
- 8) surađuje s poslodavcem, njegovim ovlaštenikom, stručnjakom zaštite na radu, specijalistom medicine rada i povjerenikom radnika za zaštitu na radu.

Obveza suradnje

Članak 69.

(1) Radnik je obavezan surađivati s poslodavcem, njegovim ovlaštenikom, stručnjakom zaštite na radu, povjerenikom radnika za zaštitu na radu i specijalistom medicine rada u rješavanju svih pitanja zaštite na radu, osobito dok se ne osigura da radni okoliš i uvjeti rada ne predstavljaju rizik za sigurnost i zdravlje te dok se u cijelosti ne postigne zaštita na radu u skladu sa zahtjevima tijela nadležnih za nadzor provedbe zaštite na radu.

(2) Radnik nije obavezan snositi troškove u vezi s primjenom pravila zaštite na radu i zdravstvenih mjera.

(3) Radnik mora odmah izvijestiti poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka za zaštitu na radu ili povjerenika za zaštitu na radu o svakoj činjenici za koju smatra da predstavlja neposredni rizik za sigurnost i zdravlje, kao i o svakom drugom nedostatku u sustavu zaštite na radu.

(4) Radnik ima pravo odbiti raditi i napustiti mjesto rada, ako mu izravno prijeti rizik za život i zdravlje zbog propusta u primjeni pravila zaštite na radu, sve dok poslodavac ne poduzme korektivne mjere, te zbog takvog postupanja ne smije trpjeti štetne posljedice.

(5) Poslodavac ne smije zahtijevati od radnika da ostane na mjestu rada dok na tom mjestu postoji izravan i ozbiljan rizik za život i zdravlje radnika.

(6) O postupku iz stavka 4. ovoga članka, radnik mora obavijestiti poslodavca, njegovog ovlaštenika, stručnjaka za zaštitu na radu ili povjerenika radnika za zaštitu na radu.

(7) U slučaju iz stavka 4. ovoga članka poslodavac, njegov ovlaštenik odnosno radnik ili povjerenik radnika za zaštitu na radu, obvezni su neodložno izvijestiti nadležnog inspektora, koji je obavezan u roku od 48 sati utvrditi činjenično stanje i osnovanost navoda radnika.

(8) Za vrijeme dok ne radi zbog izbjegavanja izloženosti izravnom i ozbiljnom riziku za život i zdravlje, radnik ima pravo na plaću i druga prava iz radnog odnosa u skladu s općim propisom o radu.

VI. POVJERENIK RADNIKA ZA ZAŠTITU NA RADU

Izbor povjerenika

Članak 70.

- (1) Kod poslodavca radnici između sebe mogu birati povjerenika radnika za zaštitu na radu.
- (2) Izbor povjerenika za zaštitu na radu kod poslodavca koji zapošljava do 20 radnika, provodi se na skupu radnika.
- (3) Izbor povjerenika za zaštitu na radu kod poslodavca koji zapošljava više od 20 radnika, provodi se u skladu s odredbama općeg propisa o radu kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća.
- (4) Ako je prema propisanim kriterijima kod poslodavca izabrano više povjerenika, oni između sebe biraju svoga koordinatora.

Prava i obveze

Članak 71.

- (1) Povjerenik radnika za zaštitu na radu obavezan je štiti interese radnika na području zaštite na radu, te pratiti primjenu pravila, mjera, postupaka i aktivnosti zaštite na radu.
- (2) Povjerenik radnika za zaštitu na radu ima pravo:
 - 1) podnositi poslodavcu prijedloge vezane uz donošenje odluka iz zaštite na radu,
 - 2) zahtijevati od poslodavca da poduzme odgovarajuće mjere u svrhu smanjenja i otklanjanja rizika,
 - 3) podnositi pritužbe tijelima nadležnim za zaštitu na radu,
 - 4) sudjelovati s poslodavcem u planiranju unaprjeđivanja uvjeta rada, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih kemikalija i bioloških štetnosti u radni i proizvodni proces te poticati poslodavca i njegove ovlaštenike na provedbu zaštite na radu,
 - 5) biti obaviješten o svim promjenama koje utječu ili bi mogle utjecati na zaštitu na radu,
 - 6) izvršiti uvid i koristiti dokumentaciju poslodavca iz zaštite na radu,
 - 7) primati primjedbe radnika u vezi s primjenom pravila zaštite na radu te ih prenositi poslodavcu ili njegovom ovlašteniku,
 - 8) izvijestiti nadležnog inspektora i specijalistu medicine rada o svojim zapažanjima, odnosno zapažanjima radnika,
 - 9) prisustvovati inspekcijskim pregledima i očitovati se na činjenično stanje koje utvrdi nadležni inspektor,
 - 10) pozvati nadležnog inspektora, kada ocijeni da su ugroženi sigurnost i zdravlje radnika, a poslodavac propušta ili odbija provoditi potrebnu zaštitu na radu,
 - 11) osposobljavati se za obavljanje poslova povjerenika radnika za zaštitu na radu,
 - 12) stalno proširivati i unaprjeđivati znanje te pratiti i prikupljati obavijesti od važnosti za svoj rad,
 - 13) staviti prigovor na inspekcijski nalaz,
 - 14) svojim djelovanjem poticati radnike na provedbu zaštite na radu,
 - 15) obavještivati radnike o provedbi zaštite na radu.
- (3) Kolektivnim ugovorom mogu se urediti i druga pitanja vezana za rad povjerenika radnika za zaštitu na radu, a mogu se urediti i sporazumom sklopljenim između poslodavca i radničkog vijeća, ako stranke kolektivnog ugovora na to ovlaste stranke sporazuma.

Zaštita djelovanja

Članak 72.

- (1) Poslodavac je obavezan osigurati povjereniku radnika za zaštitu na radu potrebno vrijeme i uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti, davati mu sve potrebne obavijesti i omogućiti mu

uvid u sve propise i isprave iz zaštite na radu te mu ne smije, tijekom obnašanja dužnosti, bez pristanka radničkog vijeća, odnosno sindikalnog povjerenika koji ima prava i obveze radničkog vijeća, otkazati ugovor o radu, niti ga na drugi način staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na njegove dotadašnje uvjete rada i u odnosu na ostale radnike.

(2) Poslodavac je obavezan povjereniku radnika za zaštitu na radu osigurati uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti u skladu s općim propisima o radu kojima su propisani uvjeti za rad radničkog vijeća.

VII. DJELATNOSTI U VEZI SA ZAŠTITOM NA RADU

1. Projektiranje i izvođenje radova

Obveze i odgovornosti u fazi projektiranja

Članak 73.

(1) Investitor je obavezan primjenjivati opća načela prevencije i pravna pravila zaštite na radu u svim fazama projektiranja i pripremi projekta kada se odlučuje o oblikovnim, tehničkim, tehnološkim, odnosno organizacijskim vidovima kako bi se nesmetano planirale različite aktivnosti ili faze rada koje se trebaju izvoditi istodobno ili u slijedu i procjenjuje vrijeme potrebno za dovršenje takvih radova ili faze rada u skladu s planom izvođenja radova.

(2) Pri projektiranju građevina namijenjenih za rad projektant je obavezan u glavnom projektu primijeniti odgovarajuća pravila zaštite na radu.

(3) Investitor je obavezan osigurati da se tijekom projektiranja izradi elaborat zaštite na radu koji obuhvaća i razrađuje način primjene pravila zaštite na radu pri korištenju građevina namijenjenih za rad.

(4) Investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba koja je prema posebnom propisu povjerila izradu glavnog projekta, mora imenovati jednog ili više koordinatora zaštite na radu tijekom izrade tog projekta i tijekom građenja.

(5) Investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba koja je po posebnom propisu povjerila izvođenje radova, obvezna je prije uspostave radilišta osigurati izradu plana izvođenja radova prema posebnom propisu.

(6) Imenovanje koordinatora za zaštitu na radu ne oslobađa osobe iz stavka 4. ovoga članka, odgovornosti za provedbu zaštite na radu na radilištu.

Privremeno radilište

Članak 74.

(1) Poslodavac koji sam obavlja građevinske radove ili radove na iskorištavanju šuma, obavezan je prije početka radova na privremenom radilištu, urediti radilište i osigurati da se radovi obavljaju u skladu s posebnim propisima i pravilima zaštite na radu.

(2) Poslodavac iz stavka 1. ovoga članka u djelatnosti šumarstva, obavezan je prije početka izvođenja radova na privremenom radilištu dostaviti obavijest tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada.

(3) Poslodavac iz stavka 1. ovoga članka u djelatnosti građevinarstva, obavezan je najmanje osam dana prije početka izvođenja radova na privremenom radilištu, dostaviti obavijest tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada u skladu s posebnim propisom.

(4) Obavijest iz stavka 2. i 3. ovoga članka mora sadržavati podatke o točnoj lokaciji radilišta, vrsti radova, broju radnika, ovlaštenicima poslodavca za primjenu pravila zaštite na radu i predvidivom roku u kojem će se obavljati radovi.

Zajedničko radilište

Članak 75.

- (1) Investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba za koju se izvode radovi, obvezna je prijaviti radilište na kojemu će radove izvoditi dva ili više izvođača u skladu s posebnim propisom.
- (2) Plan izvođenja radova izrađen u skladu s posebnim propisom se mora nalaziti na gradilištu.
- (3) Investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba za koju se po posebnom propisu izvode radovi, obvezna je ažurirati obavijest u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novog izvođača radova ili privremene obustave radova.
- (4) Investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba za koju se po posebnom propisu izvode radovi, ne može svoje obveze propisane ovim člankom prenijeti na izvođača radova.

Usklađivanje obavljanja radova

Članak 76.

Poslodavci koji obavljaju poslove na istom mjestu rada, odnosno kada više poslodavaca dijeli mjesto rada ili kada na istom mjestu rada radove izvode ili je predviđeno da ih izvode dva ili više poslodavaca, odnosno drugih osoba (izvođača), obvezni su, uzimajući u obzir prirodu poslova, provoditi zaštitu na radu, koordinirati svoje aktivnosti, provoditi informiranje i surađivati u primjeni sigurnosnih i zdravstvenih odredbi ovoga Zakona radi zaštite i prevencije od rizika na radu, te organizirati rad i osigurati izvođenje radova tako da pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika drugih poslodavaca i drugih osoba.

Koordinator za zaštitu na radu

Članak 77.

- (1) Koordinator zaštite na radu iz članka 73. stavka 4. ovoga Zakona obavezan je tijekom izrade glavnog projekta:
 - 1) koordinirati primjenu općih načela zaštite na radu i pravila zaštite na radu tijekom projektiranja,
 - 2) izraditi ili dati izraditi plan izvođenja radova prema posebnom propisu, uzimajući u obzir pravila primjenjiva na pojedinom radilištu, vodeći računa o svim aktivnostima koje se obavljaju na radilištu, koji mora sadržavati i posebne mjere ako su poslovi na radilištu opasni radove prema posebnom propisu.
- (2) Koordinator za zaštitu na radu iz članka 73. stavka 4. ovoga Zakona obavezan je tijekom građenja:
 - 1) koordinirati primjenu općih načela zaštite na radu kod donošenja odluka o rokovima i bitnim mjerama tijekom planiranja i izvođenja pojedinih faza rada, koje se izvode istodobno ili u slijedu,
 - 2) koordinirati izvođenje odgovarajućih postupaka kako bi se osiguralo da poslodavci i druge osobe dosljedno primjenjuju opća načela zaštite na radu i izvode radove u skladu s planom izvođenja radova,
 - 3) izraditi ili dati izraditi potrebna usklađenja plana izvođenja radova i dokumentacije sa svim promjenama na gradilištu,
 - 4) osigurati suradnju i uzajamno obavješćivanje svih izvođača radova i njihovih radničkih predstavnika,

- 5) provjeravati provode li se radni postupci na siguran način i usklađivati propisane aktivnosti,
- 6) organizirati da na gradilište imaju pristup samo osobe koje su na njemu zaposlene i osobe koje imaju dozvolu ulaska na gradilište.
- (3) Projektanti i poslodavci koji izvođe radove na gradilištu obvezni su uvažavati upute koordinatora zaštite na radu.
- (4) Imenovanje koordinatora ne oslobađa projektante, izvođače i druge osobe na gradilištu od njihove odgovornosti za primjenu pravila zaštite na radu.

Uvjeti za imenovanje i djelovanje koordinatora

Članak 78.

Ministar pravilnikom propisuje propisuje način i uvjete polaganja stručnog ispita za koordinatora zaštite na radu te uvjete za priznavanje statusa koordinatora zaštite na radu, mjere, pravila, postupke i aktivnosti zaštite na radu na gradilištu te uvjete koje mora ispunjavati koordinator zaštite na radu tijekom izrade projekta, odnosno izvođenja radova.

2. Obrazovanje i osposobljavanje iz zaštite na radu

Zaštita na radu u obrazovnim programima

Članak 79.

Programi obrazovanja, prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja za obavljanje određenih poslova obuhvaćaju i posebne sadržaje o zaštiti na radu u opsegu koji odgovara potrebi struke za koju se provodi obrazovanje, prekvalifikacija, osposobljavanje ili usavršavanje, u skladu s posebnim propisom.

3. Medicina rada

Obveza ugovaranja usluga medicine rada

Članak 80.

- (1) Poslodavac je obavezan osigurati radnicima usluge medicine rada kako bi se osigurao nadzor primjeren opasnostima, štetnostima i naporima u svrhu očuvanja zdravlja radnika.
- (2) Poslodavac ugovara usluge medicine rada sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi, u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.
- (3) Poslodavac je obavezan izabranom specijalistu medicine rada osigurati pristup u sve radne prostorije i prostore, odnosno na sva mjesta rada.
- (4) Izvanredni stručni nadzor nad radom specijaliste medicine rada obavlja se na temelju pisane pritužbe poslodavca, prema posebnom propisu o stručnom nadzoru u djelatnosti medicine rada.

Poslovi medicine rada

Članak 81.

- (1) Poslovi medicine rada su osobito:
 - 1) utvrđivanje i procjena rizika od štetnosti za zdravlje na mjestu rada,
 - 2) praćenje čimbenika u radnom okolišu i radnom procesu koji mogu ugroziti zdravlje radnika, uključujući njihov smještaj i prehranu,
 - 3) savjetovanje poslodavca o planiranju i organizaciji rada, uključujući oblikovanje radnog mjesta te o kemikalijama i biološkim štetnostima kojima su radnici izloženi pri radu,

- 4) savjetovanje radnika o štetnosti fizikalnih štetnosti, kemikalija i bioloških štetnosti te opasnostima kojima su izloženi pri radu,
 - 5) organiziranje pružanja prve pomoći i hitnih medicinskih intervencija na mjestu rada,
 - 6) sudjelovanje u izradi programa unaprjeđivanja načina rada te u ispitivanju i procjeni nove opreme sa zdravstvenog stajališta,
 - 7) savjetovanje poslodavca o unaprjeđivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, zdravstvene ekologije, ergonomiji te osobnoj zaštitnoj opremi, kao i skupnim mjerama zaštite,
 - 8) praćenje zdravstvenog stanja radnika u odnosu na rad, a posebno radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada te posebno osjetljivih skupina radnika,
 - 9) davanje mišljenja o vrsti i težini ozljeda na radu,
 - 10) trajno unaprjeđivanje prilagođenosti rada radnicima,
 - 11) sudjelovanje u mjerama stručne rehabilitacije,
 - 12) suradnja u obavješćivanju, stručnom osposobljavanju i obrazovanju iz područja medicine rada, higijene rada i ergonomije,
 - 13) sudjelovanje u analizi nezgoda, ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
 - 14) suradnja s nadležnim inspektorima i zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu radi provedbe poslova iz prethodnih alineja.
- (2) Odredbe stavka 1. ovoga članka ne primjenjuju se ako odredbe propisa o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, uključujući plan i program mjera zdravstvene zaštite, osiguravaju povoljniju zaštitu zdravlja i sigurnost radnika.
- (3) Ministar nadležan za zdravlje, uz suglasnost ministra, pravilnikom propisuje, ovisno o vrsti djelatnosti i aktivnosti poslodavca, procjeni rizika, broju radnika i broju radnika koji obavljaju poslove s posebnim uvjetima rada, najmanji broj sati koje je poslodavac obavezan ugovoriti sa specijalistom medicine rada, a koje specijalist medicine rada mora provesti na mjestu rada.

4. Osobe ovlaštene za zaštitu na radu

Ovlaštenja, obveze i odgovornost

Članak 82.

- (1) Poslove zaštite na radu kod poslodavca mogu obavljati ovlaštene osobe.
- (2) Osoba ovlaštena za obavljanje poslova zaštite na radu obvezna je poslove zaštite na radu obavljati u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa zaštite na radu.
- (3) Osoba može biti ovlaštena za izradu procjene rizika, osposobljavanje za rad na siguran način, ispitivanje sredstava rada, ispitivanja u radnom okolišu te obavljanje stručnih poslova zaštite na radu u skladu sa stavkom 7. ovoga članka.
- (4) Ovlaštenje iz stavka 3. ovoga članka može se dati za obavljanje pojedinog ili više poslova zaštite na radu.
- (5) Ovlaštena osoba izdaje isprave o provedenim ispitivanjima radne opreme, odnosno radnog okoliša.
- (6) Ako ovlaštena osoba obavlja poslove zaštite na radu suprotno odredbama ovoga Zakona i drugih pravila zaštite na radu, ovlaštenoj osobi i odgovornoj osobi u ovlaštenoj pravnoj osobi oduzet će se ovlaštenja u skladu s propisom iz stavka 7. ovoga članka.
- (7) Ministar pravilnikom propisuje uvjete pod kojima poslodavac za svoje potrebe i osobe iz stavka 1. ovoga članka mogu biti ovlaštene za obavljanje poslova iz stavka 3. i 5. ovoga članka, postupak izdavanja, oduzimanja i prestanak ovlaštenja, stručni nadzor nad obavljanjem poslova za koje su ovlaštene, postupak izdavanja isprava o provedenim ispitivanjima i osposobljavanju, obveze i način evidentiranja izdanih i oduzetih ovlaštenja.

5. Zavod za zaštitu na radu

Osnivanje i nadležnost Zavoda za zaštitu na radu

Članak 83.

- (1) Za praćenje stanja u zaštiti na radu osniva se Zavod za zaštitu na radu (u daljnjem tekstu: Zavod).
- (2) Zavod je javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske, a osnivačka prava ostvaruje Vlada te se sredstva za financiranje rada Zavoda osiguravaju iz državnog proračuna.
- (3) Zavod se upisuje u sudski registar, a sjedište Zavoda je u Zagrebu.
- (4) Zavod u okviru djelokruga rada:
 - 1) prati stanje zaštite na radu, izrađuje metode ispitivanja i modele za rješavanje problema,
 - 2) utvrđuje kriterije i postupke u vezi s organizacijom rada prilagođenom radnicima,
 - 3) provodi statistička istraživanja iz područja zaštite na radu,
 - 4) u okviru svojih nadležnosti surađuje s međunarodnim i nacionalnim organizacijama te stručnim i znanstvenim ustanovama,
 - 5) izrađuje stručna mišljenja iz zaštite na radu za različite subjekte,
 - 6) pruža stručnu pomoć udruženjima poslodavaca, sindikatima, osobama ovlaštenima za poslove zaštite na radu te tijelima uprave na temelju podataka iz svog djelokruga,
 - 7) obavlja vještačenja iz svoga djelokruga rada,
 - 8) provodi akcije s pojedinih područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu i priprema promidžbene materijale,
 - 9) postupa i rješava u upravnim stvarima u prvostupanjskom postupku u vezi s davanjem ovlaštenja osobama za zaštitu na radu i davanjem odobrenja stručnjacima za zaštitu na radu,
 - 10) obavlja stručni nadzor i reviziju poslovanja ovlaštenih osoba u odnosu na ovlaštenja dobivena prema ovom Zakonu,
 - 11) podnosi izvješća o radu Vladi do kraja svibnja tekuće godine za prethodnu godinu.
- (5) Rješenja iz stavka 4. podstavka 9. ovoga članka su upravni akti, protiv kojih je dopuštena žalba ministarstvu nadležnom za rad.
- (6) Nadzor nad zakonitošću rada Zavoda obavlja ministarstvo nadležno za rad.
- (7) Ministar će pravilnikom propisati obvezu, načine, postupke, rokove i vrste podataka koje Zavodu dostavljaju poslodavci, ovlaštene osobe, zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, izvještaje te pravila o pristupanju podacima.
- (8) Tijela državne i javne uprave te javne ustanove dužne su na zahtjev tijela državne i javne uprave, te javnih ustanova osigurati dostupnost podataka s područja zaštite na radu, poštujući propise o zaštiti osobnih podataka.

Statut Zavoda

Članak 84.

- (1) Zavod ima Statut kojim se na temelju ovoga Zakona uređuju ustroj, ovlasti, odgovornosti i načini odlučivanja tijela koja upravljaju Zavodom, uvjeti i postupak imenovanja Upravnog vijeća i ravnatelja Zavoda i druga pitanja od važnosti za obavljanje djelatnosti i poslovanje Zavoda.
- (2) Statut Zavoda donosi Upravno vijeće Zavoda uz suglasnost Vlade.

Upravno vijeće Zavoda

Članak 85.

- (1) Zavodom upravlja Upravno vijeće.

- (2) Upravno vijeće ima sedam članova koje imenuje Vlada, i to:
 - 1) tri člana na prijedlog ministra nadležnog za rad,
 - 2) tri člana na prijedlog Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu,
 - 3) jednog člana, predstavnika radnika Zavoda, imenovanog ili izabranog u skladu s općim propisom o radu.
- (3) Predsjednika Upravnog vijeća biraju članovi upravnog vijeća na prvoj konstituirajućoj sjednici iz reda članova iz stavka 2. podstavka 1. ovoga članka.
- (4) Upravno vijeće odlučuje nadpolovičnom većinom ukupnog broja članova.
- (5) Predsjednik Upravnog vijeća može obustaviti od izvršenja odluke Upravnog vijeća koje imaju negativne posljedice na financijsko poslovanje Zavoda.
- (6) Članovi Upravnog vijeća imenuju se na četiri godine.
- (7) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornosti Upravnog vijeća utvrđuju se Statutom Zavoda.

Razrješenje člana Upravnog vijeća

Članak 86.

Vlada može razriješiti člana Upravnog vijeća Zavoda prije isteka vremena na koje je imenovan u sljedećim slučajevima:

- 1) ako član sam to zahtijeva,
- 2) ako svojim radom povrijedi zakon i druge propise koji se odnose na rad i obavljanje djelatnosti Zavoda,
- 3) ako svojim radom prouzroči štetu Zavodu,
- 4) ako je u obavljanju svoje djelatnosti u sukobu interesa s djelatnošću Zavoda,
- 5) u drugim slučajevima utvrđenima zakonom i Statutom.

Ravnatelj Zavoda

Članak 87.

- (1) Poslove Zavoda vodi ravnatelj.
- (2) Ravnatelja Zavoda imenuje Vlada na prijedlog ministra nadležnog za rad, na temelju provedenog javnog natječaja.
- (3) Ravnatelj Zavoda se imenuje na četiri godine, a nakon isteka mandata, može biti ponovno imenovan, bez ograničenja broja mandata.
- (4) Djelokrug rada, ovlaštenja i odgovornosti ravnatelja Zavoda utvrđuje se Statutom Zavoda.

Razrješenje ravnatelja Zavoda

Članak 88.

Vlada može razriješiti ravnatelja Zavoda i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- 1) ako sam to zatraži,
- 2) ako ne postupa po propisima i općim aktima Zavoda,
- 3) ako neosnovano odbije izvršiti odluke Upravnog vijeća Zavoda donesene u okvirima njihove nadležnosti,
- 4) ako svojim nesavjesnim i nepravilnim radom prouzroči Zavodu veću štetu,
- 5) ako učestalo zanemaruje ili nesavjesno obavlja svoje dužnosti zbog čega nastaju teškoće u obavljanju djelatnosti Zavoda.

VIII. NADZOR

1. Upravni nadzor

Ovlaštenje za upravni nadzor

Članak 89.

Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona, podzakonskih propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i drugih propisa zaštite na radu obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove rada, osim odredaba o zdravstvenoj zaštiti i medicini rada, nad čijom primjenom upravni nadzor obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zdravlja ako drugim zakonom ili propisom nije drukčije određeno.

2. Inspekcijski nadzor

Stvarna nadležnost

Članak 90.

(1) Inspekcijski nadzor nad provedbom odredaba ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove inspekcije rada, osim odredaba koje se odnose na rad zdravstvenih ustanova.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom posebnih propisa o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu za pojedine djelatnosti, poslove ili opasnosti obavljaju druga središnja tijela državne uprave nadležna za pojedina upravna područja, u skladu s posebnim propisima, primjenjujući odredbe ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa na sva pitanja koja nisu uređena posebnim propisima.

(3) Pri obavljanju inspekcijskog nadzora na izdvojenom mjestu rada, nadležni inspektor je ovlašten obaviti nadzor o zaštiti života i zdravlja drugih osoba koje borave u neposrednoj blizini tog mjesta rada.

Provedba nadzora

Članak 91.

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu, nadležni inspektor će usmenim rješenjem u zapisniku, na vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak, poslodavcu zabraniti:

- 1) uporabu sredstava rada i osobne zaštitne opreme, odnosno građevine ili njenog sastavnog dijela, prostorije, postrojenja, uređaja i druge opreme za rad koji su neispravni ili za koje poslodavac ne može predložiti dokumentaciju propisanu ovim Zakonom i drugim propisima (članak 41. i 42.),
- 2) obavljanje radnih postupaka protivno ovom Zakonu i drugim propisima, bez uporabe propisane osobne zaštitne opreme te drugog ponašanja ili postupanja koje je protivno odredbama ovoga Zakona i drugih propisa (članak 43., 44., 48. i 49.),
- 3) korištenje izvora fizikalnih, kemijskih, bioloških i drugih štetnosti, ako nije radniku osigurao podatke o rizicima koje uzrokuju ili za koje, na mjestu rada, nema dokumentaciju propisanu ovim Zakonom i drugim propisima (članak 45., 46., 47., 48., 49. i 50.).

(2) U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu, nadležni inspektor će usmenim rješenjem u zapisniku, na vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak, pravnoj odnosno fizičkoj osobi zabraniti obavljanje poslova zaštite na radu ako za obavljanje tih poslova nema propisano ovlaštenje (članak 82.).

(3) U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu, nadležni inspektor će usmenim rješenjem u zapisniku, na vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak poslodavcu narediti:

- 1) udaljenje s mjesta rada radnika za kojeg ne može predložiti dokaze o ispunjavanju uvjeta koji su propisani ovim Zakonom i drugim propisima (članak 28., 36., 38., 39., 40. i 54.),
- 2) udaljenje s mjesta rada radnika za kojeg se opravdano pretpostavlja da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (članak 58. i 59.).

(4) Rješenje iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka izvršava se pečaćenjem prostorija, objekata ili sredstava iz stavka 1. ovoga članka ili njihovog dijela ili na drugi pogodan način.

(5) Žalba izjavljena protiv rješenja iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Ostale mjere u provedbi nadzora

Članak 92.

U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu, nadležni inspektor može usmenim rješenjem u zapisniku, poslodavcu narediti:

- 1) izradu procjene rizika za poslove na mjestu rada odnosno da procjenu rizika učini dostupnu radniku na mjestu rada (članak 18.),
- 2) provjeru osposobljenosti radnika za rad na siguran način (članak 28.),
- 3) osnivanje odbora za zaštitu na radu ili sazivanje sjednice toga odbora (članak 34.),
- 4) ispitivanje sredstava rada (članak 42.),
- 5) ispitivanje parametara radnog okoliša (članak 45.),
- 6) postavljanje sigurnosnih znakova (članak 53.),
- 7) organiziranje pružanje prve pomoći radnicima na radu na propisani način (članak 56.),
- 8) da na mjestu rada učini dostupnom propisanu dokumentaciju iz članka 62. stavka 1. ovoga Zakona,
- 9) da na mjestu rada, na vidljivo mjesto, postavi sigurnosne znakove i upute iz članka 62. stavka 2. ovoga Zakona,
- 10) da radniku osigura zdravstvenu zaštitu primjerenu rizicima za sigurnost i zdravlje (članak 63.).

Obveza provedbe nadzora

Članak 93.

(1) Inspektor rada je dužan obaviti nadzor povodom događaja iz članka 65. stavka 1. ovoga Zakona odmah nakon primitka obavijesti o nastanku takvoga događaja od poslodavca, radnika, policije ili od liječnika koji je radniku pružio prvu medicinsku pomoć.

(2) Inspektor rada je dužan obaviti nadzor kod poslodavca u slučaju utvrđene profesionalne bolesti radnika.

(3) O događaju koji je prouzročio smrt radnika inspektor rada je dužan, najkasnije u roku 24 sata od primljene obavijesti o događaju, izvijestiti svoga čelnika.

(4) Ministar naputkom određuje koje podatke mora sadržavati izvješće iz stavka 3. ovoga članka.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 94.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 7.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj koordinator zaštite na radu fizička osoba, ako ne izradi ili ne da izraditi plan izvođenja radova ili ako ne izradi ili

ne da izraditi potrebna usklađenja plana izvođenja radova i dokumentacije sa svim promjenama na gradilištu (članak 77. stavak 2.).

(2) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelju se može izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja u iznosu od 1.900,00 kuna.

Članak 95.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba:

- 1) ako u slučaju smrtne ozljede ne sazove sjednicu odbora za zaštitu na radu u roku dva radna dana od nastanka takve ozljede (članak 34. stavak 6.),
- 2) ako ne izradi plan evakuacije i spašavanja ili ne odredi radnika koji će provoditi evakuaciju i spašavanje ili ne provodi praktične vježbe evakuacije i spašavanja najmanje jednom u dvije godine (članak 55. stavak 1. i 5.),
- 3) ako ne provodi zaštitu nepušača od djelovanja duhanskog dima, ako ne spriječi pušenje radnim sastancima ili na mjestu rada (članak 57. stavak 1., 2. i 3.),
- 4) ako ne provodi zabranu zlouporabe alkoholnih pića i sredstava ovisnosti na mjestu rada prikladnim mjerama (članak 58. stavak 2.),
- 5) ako ne osigura povjereniku ili koordinatoru povjerenika radnika za zaštitu na radu potrebno vrijeme i uvjete za nesmetano obnašanje dužnosti (članak 72. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 kuna poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu pravnoj osobi u iznosu od 1.900,00 kuna, a poslodavcu fizičkoj osobi i odgovornoj osobi pravne osobe u iznosu od 1.500,00 kuna.

Članak 96.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000,00 kuna kaznit će se pravna osoba investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba za koju se po posebnom propisu izrađuje projekt, odnosno izvode radovi:

- 1) ako kao investitor ne osigura da se tijekom projektiranja izradi elaborat zaštite na radu koji obuhvaća i razrađuje način primjene pravila zaštite na radu pri korištenju građevina namijenjenih za rad ili kao investitor, vlasnik građevine, koncesionar ili druga osoba ne imenuje koordinatora zaštite na radu tijekom izrade projekta ili tijekom građenja (članak 73. stavak 3. i 4.),
- 2) ako na gradilištu nema plan izvođenja radova ili ako takav plan nema propisani sadržaj (članak 75. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 4.900,00 kuna poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu pravnoj osobi u iznosu od 10.000,00 kuna, a poslodavcu fizičkoj osobi i odgovornoj osobi pravne osobe u iznosu od 1.900,00 kuna.

Članak 97.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000,00 kuna kaznit će se poslodavac pravna osoba koji sam obavlja građevinske radove ili radove na iskorištavanju šuma ako prije početka

izvođenja radove na privremenom radilištu nije dostavio obavijest tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada ili nije prijavio radilište u propisanom roku ili nije dostavio obavijest s propisanim podacima (članak 74. stavak 2., 3. i 4.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 4.900,00 kuna poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu pravnoj osobi u iznosu od 10.000,00 kuna, a poslodavcu fizičkoj osobi i odgovornoj osobi pravne osobe u iznosu od 1.900,00 kuna.

Članak 98.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba:

1) ako izrađena procjena rizika ne odgovara rizicima na mjestu rada i u vezi s radom ili nije izrađena u skladu s propisima zaštite na radu ili nije dostupna radniku na mjestu rada (članak 18. stavak 1. i 2.),

2) ako poslove zaštite na radu ne obavlja u skladu s odredbama članka 20. ovoga Zakona (članak 20.),

3) ako nije osigurao da pristup mjestima rada na kojim se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada imaju samo radnici koji su dobili pisane upute za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu (članak 32. stavak 4.) i

4) ako odmah po nastanku ozljede ne obavijesti tijelo nadležno za inspekcijski nadzor o smrtnoj ili teškoj ozljedi (članak 65. stavak 1. i 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 6.000,00 kuna poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu pravnoj osobi u iznosu od 10.000,00 kuna, a poslodavcu fizičkoj osobi i odgovornoj osobi pravne osobe u iznosu od 1.900,00 kuna.

Članak 99.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ovlaštena ako poslove zaštite na radu ne obavlja u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa zaštite na radu (članak 82. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 kuna ovlaštena fizička osoba i odgovorna osoba ovlaštene pravne osobe.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka počinjen drugi put, ovlaštenoj pravnoj i fizičkoj osobi kao i odgovornoj osobi ovlaštene pravne osobe, uz novčanu kaznu izriče se i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju od jedne godine.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka izriče se novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja ovlaštenoj pravnoj osobi u iznosu od 14.900,00 kuna, a ovlaštenoj i odgovornoj osobi ovlaštene pravne osobe u iznosu od 1.900,00 kuna.

Članak 100.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 120.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ili poslodavac pravna osoba:

1) ako obavlja poslove zaštite na radu bez ovlaštenja (članak 82. stavak 1.),

2) ako ne izvrši izvršno rješenje nadležnog inspektora (članak 91. i 92.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 25.000,00 kuna ovlaštena fizička osoba ili poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći novčana kazna na mjestu izvršenja prekršaja ovlaštenoj pravnoj osobi ili poslodavcu pravnoj osobi u iznosu od 14.900,00 kuna, a ovlaštenoj fizičkoj osobi ili poslodavcu fizičkoj osobi i odgovornoj osobi pravne osobe u iznosu od 1.900,00 kuna.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 101.

(1) Uvjerenje o položenom općem dijelu stručnog ispita za stručnjaka zaštite na radu, uvjerenje o položenom stručnom ispitu stručnjaka zaštite na radu, rješenje o priznavanju statusa stručnjaka zaštite na radu te uvjerenje o položenom stručnom ispitu za koordinatora zaštite na radu te rješenje o priznavanju statusa koordinatora za zaštitu na radu koje je fizičkoj osobi izdalo ili donijelo nadležno tijelo temeljem Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12) i njegovih podzakonskih propisa, važi i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Rješenje kojim je pravna osoba ovlaštena za obavljanje pojedinih poslova zaštite na radu temeljem Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12) i njegovih podzakonskih propisa, ostaje na snazi godinu dana nakon stupanja na snagu ovoga zakona.

(3) Povjerenik za zaštitu na radu koji je izabran ili imenovan na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12) ostaje povjerenik za vrijeme za koje je biran ili imenovan i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Isprave izdane od ovlaštenih pravnih osoba o ispitivanju radnog okoliša te strojeva i uređaja s povećanim opasnostima na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12) prestaju važiti kada nastupe propisane okolnosti iz toga Zakona i propisa donesenog na temelju toga Zakona.

(5) Izrađene procjene opasnosti i osposobljavanja za rad na siguran način provedena na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12), prestaju važiti kada nastupe propisane okolnosti iz toga Zakona i propisa donesenih na temelju toga Zakona.

(6) Upravnipostupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po odredbama Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12).

Članak 102.

(1) Vlada će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona imenovati članove Upravnog vijeća Zavoda iz članka 83. ovoga Zakona i imenovati privremenog ravnatelja, koji će do dana imenovanja ravnatelja imati ovlasti ravnatelja prema Zakonu o ustanovama.

(2) Upravno vijeće Zavoda obvezno je donijeti Statut u roku od šezdeset dana od dana upisa Zavoda u sudski registar.

(3) Danom upisa u sudski registar, Zavod će od Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu preuzeti sve poslove zaštite na radu propisane Zakonom o zaštiti na radu ("Narodne novine" br. 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12) i

njegovim provedbenim propisima i sredstva osigurana za obavljanje djelatnosti i poslova zaštite na radu te prava i obveze koje proizlaze iz djelatnosti zaštite na radu.

(4) Zavod će u roku od trideset dana od dana upisa u sudski registar preuzeti od Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu pismohranu i drugu dokumentaciju koja se odnosi na poslove zaštite na radu, koje je do toga dana obavljao Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

(5) Do dana preuzimanja pismohrane i dokumentacije iz stavka 4. ovoga članka sve poslove Zavoda utvrđene ovim Zakonom obavljat će Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

(6) Danom upisa u sudski registar Zavod će postupati i rješavati u upravnim stvarima u prvostupanjskom postupku o svim pravima i obvezama propisanim ovim Zakonom.

(7) Do dana upisa u sudski registar Zavoda, o pravima i obvezama iz stavka 6. ovoga članka postupat će i rješavati ministarstvo nadležno za rad.

(8) Započete, neriješene predmete iz stavka 7. ovoga članka, će u roku od 15 dana, od dana upisa Zavoda u sudski registar, preuzeti Zavod.

Članak 103.

(1) Vlada Republike Hrvatske će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, imenovati članove Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu.

(2) Članovi Nacionalnog vijeća imenovani na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" broj 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12), nastavljaju s radom do imenovanja Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ministar će donijeti propise iz članka 7. stavka 2., članka 18. stavka 6., članka 20. stavka 9., a u vezi sa člankom 22. stavkom 3. i člankom 30. stavkom 3., članka 42. stavka 2., a u vezi sa člankom 53. stavkom 3., članka 55. stavka 8., članka 78., članka 82. stavka 7., članka 83. stavka 7. i članka 93. stavka 4. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Ministar će, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, donijeti propise iz članka 45. stavka 5., a u vezi sa člankom 49. stavkom 5. i člankom 50. stavkom 6. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(5) Ministar nadležan za zdravlje uz suglasnost ministra će donijeti propise iz članka 17. stavka 7., članka 36. stavka 6., članka 56. stavka 4. i članka 81. stavka 3. ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(6) Do dana stupanja na snagu propisa iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, u dijelu u kojemu nisu u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjivat će se:

- 1) Pravilnik o pružanju prve pomoći radnicima na radu („Narodne novine“ broj 56/83),
- 2) Pravilnik o poslovima s posebnim uvjetima rada („Narodne novine“ broj 5/84),
- 3) Pravilnik o zaštiti na radu za mjesta rada („Narodne novine“ broj 29/13),
- 4) Pravilnik o evidenciji, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu („Narodne novine“ broj 52/84),
- 5) Pravilnik o izradi procjene opasnosti („Narodne novine“ broj 48/97, 114/02, 126/03 i 144/09),
- 6) Pravilnik o listi strojeva i uređaja s povećanim opasnostima („Narodne novine“ broj 47/02),
- 7) Pravilnik o polaganju stručnog ispita stručnjaka zaštite na radu („Narodne novine“ broj 114/02 i 126/03),
- 8) Pravilnik o programu i načinu provjere osposobljenosti poslodavca ili njegovog ovlaštenika za obavljanje poslova zaštite na radu („Narodne novine“ broj 114/02 i 29/05),
- 9) Pravilnik o uvjetima za osposobljavanje radnika za rad na siguran način („Narodne novine“ broj 114/02 i 126/03),

- 10) Pravilnik o uvjetima pod kojima pravne osobe mogu obavljati poslove zaštite na radu („Narodne novine“ broj 114/02 i 126/03),
 - 11) Pravilnik o ispitivanju radnog okoliša te strojeva i uređaja s povećanim opasnostima („Narodne novine“ broj 114/02, 131/02 i 126/03),
 - 12) Pravilnik o programu, sadržaju i načinu provjere znanja poslodavaca ili njihovih ovlaštenika iz područja zaštite na radu („Narodne novine“ broj 69/05),
 - 13) Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima („Narodne novine“ broj 51/08),
 - 14) Pravilnik o uvjetima i stručnim znanjima za imenovanje koordinatora za zaštitu na radu te polaganju stručnog ispita („Narodne novine“ broj 101/09 i 40/10),
 - 15) Pravilnik o priznanjima i nagradama za promicanje zaštite na radu („Narodne novine“ broj 01/11).
- (7) Od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a do stupanja na snagu novih propisa, u dijelu u kojemu nisu u suprotnosti s ovim Zakonom, primjenjivati će se:
- 1) Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi („Službeni list“ broj 34/68),
 - 2) Pravilnik o utvrđivanju opće i posebne zdravstvene sposobnosti radnika i sposobnosti radnika za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada („Narodne novine“ broj 3/84 i 55/85),
 - 3) Pravilnik o zaštiti na radu pri utovaru i istovaru tereta („Narodne novine“ broj 49/86),
 - 4) Pravilnik o zaštiti na radu pri radu s tvarima koje sadrže polikloriranebifenile, polikloriranenaftalene i polikloriraneterfenile („Narodne novine“ broj 7/89),
 - 5) Pravilnik o sigurnosnim znakovima („Narodne novine“ broj 29/05),
 - 6) Pravilnik o zaštiti na radu pri ručnom prenošenju tereta („Narodne novine“ broj 42/05),
 - 7) Pravilnik o sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom („Narodne novine“ broj 69/05),
 - 8) Pravilnik o uporabi osobnih zaštitnih sredstava („Narodne novine“ broj 39/06),
 - 9) Pravilnik o najmanjim zahtjevima sigurnosti i zaštite zdravlja radnika te tehničkom nadgledanju postrojenja, opreme, instalacija i uređaja u prostorima ugroženim eksplozivnom atmosferom („Narodne novine“ broj 39/06 i 106/07),
 - 10) Pravilnik o najmanjim zahtjevima za unapređenje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika zaposlenih u rudarstvu kod površinskih i podzemnih rudarskih radova („Narodne novine“ broj 40/07),
 - 11) Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izlaganja azbestu („Narodne novine“ broj 40/07),
 - 12) Pravilnik o najmanjim zahtjevima za unapređenje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika zaposlenih u naftnom rudarstvu („Narodne novine“ broj 40/07),
 - 13) Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti karcinogenim i/ili mutagenim tvarima („Narodne novine“ broj 40/07),
 - 14) Pravilnik o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme („Narodne novine“ broj 21/08),
 - 15) Pravilnik o zaštiti radnika od izloženosti buci na radu („Narodne novine“ broj 46/08),
 - 16) Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti kemijskim tvarima na radu („Narodne novine“ broj 155/08),
 - 17) Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti biološkim agensima pri radu („Narodne novine“ broj 155/08),
 - 18) Pravilnik o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti vibracijama na radu („Narodne novine“ broj 155/08),
 - 19) Pravilnik o graničnim vrijednostima izloženosti opasnim tvarima pri radu i o biološkim graničnim vrijednostima („Narodne novine“ broj 13/09 i 75/13),
 - 20) Pravilnik o sigurnosti i zdravlju pri radu s električnom energijom („Narodne novine“ broj 88/12).
- (8) Tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti:

- 1) Opći pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu („Službeni list“ broj 16/47, 18/47 i 36/50),
- 2) Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u kudjeljarama („Službeni list“ broj 46/47),
- 3) Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u grafičkim poduzećima („Službeni list“ broj 56/47),
- 4) Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama na radovima pri kemijsko-tehnološkim procesima („Službeni list“ broj 55/50 osim odredbe članka 86.),
- 5) Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u crnoj metalurgiji („Službeni list“ broj 7/55),
- 6) Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri ronilačkim radovima („Službeni list“ broj 36/58),
- 7) Pravilnik o zaštiti na radu pri termičkom obrađivanju legura lakih metala u kupaćonicama s nitratskim solima („Službeni list“ broj 48/65),
- 8) Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i prijevozu motornim vozilima („Službeni list“ broj 55/65),
- 9) Pravilnik o zaštiti na radu s uređajima za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na morskim brodovima i plovilima unutarnje plovidbe („Službeni list“ broj 32/66),
- 10) Naredba o zabrani upotrebe motornih benzina za odmašćivanje, pranje ili čišćenje metalnih dijelova i predmeta od drugog materijala („Službeni list“ broj 23/67),
- 11) Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu („Službeni list“ broj 42/68 i 45/68),
- 12) Pravilnik o posebnim mjerama i normativima zaštite na radu pri preradi i obradi kože i krzna i otpadaka kože („Službeni list“ broj 47/70).
- 13) Pravilnik o zaštiti na radu na željeznicama („Narodne novine“ broj 11/84 i 7/89),
- 14) Pravilnik o zaštiti na radu u šumarstvu („Narodne novine“ broj 10/86),
- 15) Pravilnik o zaštiti na radu pri preradi nemetalnih sirovina („Narodne novine“ broj 10/86),
- 16) Pravilnik o zaštiti na radu pri proizvodnji i preradi teških i lakih obojenih metala i njihovih legura („Narodne novine“ broj 10/86),
- 17) Pravilnik o zaštiti na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala („Narodne novine“ broj 49/86).

Članak 104.

Do donošenja upute iz članka 93. stavka 4. ovoga Zakona, primjenjivat će se Naputak o podacima koje sadrži izvješće povodom događaja koji je prouzročio smrt ili skupnu ozljedu radnika (Narodne novine broj 86/12).

Članak 105.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 59/96, 94/96-ispravak, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08, 75/09 i 143/12).

Članak 106.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. OPĆE ODREDBE (članak 1. do 3.)

Odredbama ove glave Zakona određuje se opći karakter i svrha Zakona, kao i načini unapređenje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. Propisuju se i dodatni uvjeti zaštite posebno osjetljivih skupina radnika i osoba na radu od za njih specifičnih rizika. Ovima se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenose Direktive Europske unije: o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu (Direktiva Vijeća 89/391/EEZ), o dopunama mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu radnika u radnom odnosu na određeno vrijeme i privremenom radnom odnosu (Direktiva Vijeća 91/383/EEZ), o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje (Direktiva Vijeća 92/85/EEZ) i o zaštiti mladih ljudi na radu (Direktiva Vijeća 94/33/EZ).

U cilju lakšeg razumijevanja i provedbe uveden je pojmovnik čime je definirano i objašnjeno tridesetak bitnih pojmova, od kojih su osobito važni: “nezgoda na radu” u preventivnom smislu, “osobe na radu” i “mjesto rada” u smislu jasnijeg definiranja odgovornosti poslodavca, i drugi kao što su “ozljeda na radu”, “teža ozljeda” radi lakšeg postupanja u neželjenim situacijama i vođenja evidencija.

Odredbama je propisano na koga se Zakon primjenjuje i koje su aktivnosti, zbog svojih posebnosti, u određenim djelatnostima izuzete od primjene ovoga Zakona, a mjere zaštite na radu su propisane posebnim propisima.

II. NACIONALNA POLITIKA I AKTIVNOSTI (članak 4. do 8.)

Predloženim odredbama prenose se obveze na razini nacionalne politike iz članka 4. do 7. Konvencije broj 155.

Podržava se i zatečena praksa tripartitnog socijalnog dijaloga o zaštiti na radu. Propisuje se sastav i ovlast Nacionalnog vijeća za zaštitu na radu. Predlaže se da Nacionalni program zaštite na radu kojega donosi Vlada bude objavljen u Narodnim novinama.

Također se propisuje da Vlada Republike Hrvatske na neposredan način prati stanje zaštite na radu te stimulira i nagrađuje zaslužne pravne i fizičke osobe u zaštiti na radu.

Nacionalni dan zaštite na radu u Republici Hrvatskoj se obilježava 28. travnja na Svjetski dan zaštite na radu.

Propisuje se zakonsko određivanje sudionika u provođenju zaštite na radu, kao i njihova prava, obveze i odgovornosti te način osiguranja zadovoljavajuće razine zaštite na radu, ali i mogućnost provođenja zaštite na radu i drugim propisom te kolektivnim ugovorom i sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca.

U cilju lakšeg razumijevanja i provedbe definirani su i objašnjeni važniji pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu, obzirom da isti ima mnogo širi opseg primjene od Zakona o radu jer se primjenjuje, ne samo na radnike već i na sve osobe na radu kao i na druge osobe koje se po bilo kojem osnovu nalaze na mjestu rada.

III. OPĆA NAČELA PREVENCIJE I PRAVILA ZAŠTITE NA RADU (članak 9. do 16.)

Pravna pravila i opća načela prevencije propisana su važećim Zakonom o zaštiti na radu. Opća načela prevencije preuzeta su iz Direktive 89/391/EEZ. Ta su načela osnova za provođenje prevencije rizika na radu i u vezi s radom te za primjenu i tumačenje svih pravnih pravila zaštite na radu. Utvrđena su i važećim Zakonom o zaštiti na radu, ali odredbama toga Zakona o obvezama poslodavca nisu dosljedno razrađena sva načela. Tako važeći Zakon nema odredbe o pravima i obvezama u vezi s poslovima pri obavljanju kojih je radnik izložen

jednoličnom radu, radu s nametnutim ritmom, radu po učinku i na vrijeme te ostalim oblicima napora na radu.

U odnosu na važeći Zakon o zaštiti na radu novo je rješenje iz članka 14., kojim se utvrđuje obveza objave naziva normi čija je primjena obvezna radi zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Odredba uz članak 15. je odraz primjene načela “u korist radnika” te štiti radnika od primjene propisa o zaštiti na radu koji bi utvrđivao nižu razinu zaštite na radu od minimalne razine koja je propisana ovim Zakonom.

U članku 16. su utvrđeni odnosi i ovlasti ministara s obzirom na pravo i obvezu da donose podzakonske propise o zaštiti na radu.

IV. OBVEZE POSLODAVCA U PROVOĐENJU ZAŠTITE NA RADU

1. Organiziranje provedbe i poslovi zaštite na radu (članak 17. do 24.)

Propisana je odgovornost poslodavca za organiziranje i provedbu zaštite na radu (članak 17.) radnika, osoba na radu i drugih osoba, u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim procesima, neovisno o tome kako je to odlučio provoditi. Na ovu odgovornost poslodavca za organiziranje i provedbu zaštite na radu ne utječu obveze radnika u području zaštite na radu.

Određeni su poslovi s ozbiljnim i posebnim rizicima te način njihovog obavljanja kao i obveza da se pri utvrđivanju radnih postupaka prate promjene i primjenjuje napredak u području tehnike, tehnologije, medicine rada, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih područja. Ujedno je prošireno područje koje mora biti procjenjivano, a odnosi se na utjecaje jednoličnosti rada, statodinamičkog opterećenja, rada s nametnutim ritmom, rada po učinku i na vrijeme i mentalnog opterećenja.

Obveza poslodavca je procijeniti rizike za život i zdravlje radnika (članak 18.) na način da posjeduje izrađenu pisanu procjenu rizika za mjesta rada i poslove, a ista mora biti dostupna odnosno istaknuta na mjestima rada gdje se ti poslovi obavljaju. Izrada procjene rizika se temelji na pravilniku za izradu procjene rizika kojeg donosi ministar nadležan za rad.

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika na radu, o obavješćavanju i osposobljavanju radnika i osoba na radu te organizaciji rada i osiguravanju potrebnih sredstava. Pri organiziranju i provođenju zaštite na radu, poslodavac mora uzimati u obzir prirodu posla i prilagoditi zaštitu na radu promjenjivim okolnostima radi poboljšanja postojećeg stanja.

Osnovna normativna zamisao ovoga Zakona i Direktive 89/391/EEZ je da poslodavac povjerava poslove zaštite na radu osobi koja je obrazovana i stručno osposobljena obavljati ih pažnjom dobrog stručnjaka (članak 20.).

Zapošljavanje stručnjaka za zaštitu na radu ima prednost u odnosu na angažiranje ovlaštene osobe slijedom odredaba članka 7. stavaka 1. i 3. Direktive 89/391/EEZ.

Odredbama ovoga članka slijede se djelomice rješenja iz važećeg Zakona o zaštiti na radu o načinu i obvezama organiziranja i obavljanja stručnih poslova zaštite na radu kod poslodavaca. Međutim, u Republici Hrvatskoj je više od 90% poslodavaca koji zapošljavaju do 50 radnika i koji posluju u djelatnostima u kojima se iz godine u godinu događa najveći broj ozljeda na radu s teškim posljedicama po zdravlje o radnu sposobnost radnika.

Predloženi stručni poslovi u najvećem dijelu odgovaraju onima koji su propisani odredbama važećeg Zakona o zaštiti na radu, a uvjeti za neovisno djelovanje stručnjaka i zaštitu toga djelovanja slijede zahtjeve Direktive 89/391/EEZ. Naglašeno je sudjelovanje stručnjaka u pripremi prijava ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, izradi procjene rizika te

izradi i provedbi poslovnih strategija u dijelu u kojem obuhvaćaju ciljeve usmjerene na unapređivanje radnih uvjeta.

Uloga i poslovi ovlaštenika (članak 23. i 24.) slijede prava i obveze koje su propisane važećim Zakonom o zaštiti na radu, jer u postupku procjene učinaka propisa nije bilo prijedloga koji bi poticali nova rješenja.

2. Odgovornost za štetu na radu i u vezi s radom (članak 25. i 26.)

Odgovornost poslodavca uređena je u skladu s Direktivom 89/391/EEZ, na način da se zadržava primjena načela objektivne odgovornosti za štetu kako je propisana važećim Zakonom o zaštiti na radu.

Odgovornost ovlaštene osobe proizlazi iz općih propisa obveznog prava, npr. kao odgovornost koja proizlazi iz ugovora o djelu čije su stranke poslodavac i ovlaštena osoba. Međutim, iz rezultata javne rasprave u postupku procjene učinaka važećeg Zakona o zaštiti na radu je proizašla potreba ovim Zakonom izrijeком uputiti na tu odgovornost ovlaštenih osoba na čiji je rad, u toku rasprave, bilo dosta primjedbi.

3. Osposobljavanje za rad na siguran način (članak 27. do 30.)

Poslodavac je obavezan svaku osobu na radu osposobiti za rad na siguran način, u skladu s pravilnikom kojeg donosi ministar nadležan za rad, a osobi na radu i drugoj osobi koja nije osposobljena za takav rad, ne smije dozvoliti samostalan rad, bez neposrednog nadzora radnika osposobljenog za rad na siguran način. Ova obveza poslodavca ujedno obuhvaća i rad na siguran način obrtnika koji za tog poslodavca kao druga osoba sama svojim sredstvom rada obavlja određen posao.

Slijedom obveze iz članka 1. Direktive 89/391/EEZ da se usklađivanje s njezinim odredbama ne koristi za smanjenje zatečene razine prava u državi članici, rješenja iz važećeg Zakona o zaštiti na radu preuzeta su u mjeri u kojoj je to bilo moguće i korisno, a da pri tome nije u suprotnosti s rezultatima javne rasprave o iskazu o procjeni učinaka toga Zakona.

4. Obavješćivanje i savjetovanje (članak 31. do 35.)

Poslodavac je obavezan provoditi postupke obavješćivanja i savjetovanja s radnicima odnosno njihovim predstavnicima o svim pitanjima iz zaštite na radu, sukladno Zakonu, osobito u pogledu davanja pisanih uputa. Obveza poslodavca je i da odgovarajuću dokumentaciju vezanu za zaštitu na radu učini dostupnom stručnjaku zaštite na radu odnosno povjereniku radnika za zaštitu na radu.

Obveza poslodavca, koji zapošljava 50 ili više radnika je osnivanje odbora zaštite na radu kao savjetodavnog tijela s uvjetima njegova konstituiranja i zadaćama propisanih ovim Zakonom, a radi provedbe zaštite na radu, uključujući provođenje postupaka obavješćivanja i savjetovanja.

5. Poslovi s posebnim uvjetima rada (članak 36.)

U području poslova s posebnim uvjetima rada, propisana je obveza poslodavca da ne smije ugovoriti poslove s posebnim uvjetima radas osobom odnosno ne smije dopustiti obavljanje tih poslova radniku odnosno osobi na radu ukoliko ta osoba ne udovoljava ili više ne udovoljava posebnim uvjetima za njihovo obavljanje, te je propisan način izbora osobe na radu i daljnje praćenje njenog stručnog i zdravstvenog stanja.

6. Posebno osjetljive skupine radnika (članak 37. do 40.)

U pogledu zaštite posebno osjetljivih skupina radnika, propisana je obveza poslodavca da osigura dodatnu zaštitu maloljetnika, radnika kojima je utvrđena smanjena radna sposobnost, te trudnica, radnica koje su nedavno rodile ili doje radi zaštite od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, što predstavlja usklađivanje s Direktivom 92/85/EEC od 19. listopada 1992. god. (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ).

7. Sredstva rada, osobna zaštitna oprema i mjesta rada (članak 41. do 43.)

Poslodavac je obavezan redovito obavljati preglede sredstava rada i osobne zaštitne opreme koji se koriste, radi utvrđivanja da li su na njima primijenjeni propisi zaštite na radu i da li su zbog nastalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje osoba na radu i drugih osoba. Osim toga, obavezan je održavati, pregledavati i ispitivati strojeve i uređaje s velikim rizicima na način i u rokovima sukladno propisima zaštite na radu i uputama proizvođača.

Iako je u praksi raširena primjena nadzornih uređaja na radu, u pravnom poretku Republike Hrvatske nije utvrđeno jesu li ti uređaji uopće sredstva zaštite na radu i jesu li sredstva čije korištenje smije imati prednost u odnosu na primjenu drugih prava i obveze poslodavaca i radnika u vezi s primjenom nadzornih uređaja kao mogućih sredstava zaštite na radu.

8. Tehnologija rada i radni postupci (članak 44.)

Propisana je obveza poslodavcu planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada na način da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pritom najvišu moguću razinu zaštite na radu i u vezi s radom, a ostvaruje se u skladu s procjenom rizika.

9. Radni okoliš (članak 45. do 50.)

Poslodavac je obavezan obavljati ispitivanja radnog okoliša u radnim prostorima isto kao i redovito obavljati preglede sredstava rada i osobne zaštitne opreme koji se koriste, radi utvrđivanja da li su na njima primijenjeni propisi zaštite na radu i da li su zbog nastalih promjena tijekom njihove uporabe ugroženi sigurnost i zdravlje radnika i drugih osoba.

Obveze propisane odredbama ovih članaka proizlaze iz Direktive 89/391/EEZ i posebnih direktiva, čije će odredbe biti u potpunosti prenesene podzakonskim propisima. U mjeri u kojoj je to bilo moguće zadržana su rješenja iz važećeg Zakona o zaštiti na radu, jer u javnoj raspravi u postupku procjene učinaka toga propisa nije bilo primjedbi na zatečena zakonska rješenja.

10. Stres na radu ili u vezi s radom (članak 51. i 52.)

Probleme stresa uzrokovanog na radu ili u vezi s radom poslodavac je obavezan rješavati unutar sveobuhvatnog postupka procjene rizika i primjene pravila zaštite na radu, u skladu s rezultatima te procjene. Aktivnosti vezane uz prevenciju i upravljanje stresom može dopunjavati primjenom posebnih smjernica, kao npr. onih koje su dostupne na internetskim stranicama.

Obveza brige o vlastitom zdravlju na radu u odnosu na moguću izloženost stresu na radu i u vezi s radom odnosi se na sve radnike.

Poslodavac je obavezan provoditi prevenciju stresa na radu ili u vezi s radom, koji uzrokuju čimbenici kao što su sadržaj rada, organizacija rada, radno okruženje i loša komunikacija i sl. poduzimanjem konkretnih mjera i uz uključivanje i suradnju svih sudionika u procesu rada čime se povećava radna učinkovitost radnika i poboljšava njihovo zdravstveno stanje.

11. Sigurnosni znakovi, pisane obavijesti i upute (članak 53.)

Propisuje se obveza poslodavca da u cilju osiguravanja sigurnih i zdravih uvjeta rada, na mjestima rada i na sredstvima rada trajno postavi sigurnosne znakove, a po potrebi i pisane obavijesti i upute o uvjetima i načinu korištenja sredstava rada, opasnih kemikalija i sl.

12. Strani radnici (članak 54.)

Uvažavajući činjenicu da je Republika Hrvatska članica Europske Unije, realno je očekivati sve veći broj stranih radnika koji će makar povremeno raditi u Republici Hrvatskoj. S tim u vezi potrebno je voditi računa o pripremi, prilagođavanju i osposobljavanju tih radnika za sigurno obavljanje povjerenih im poslova.

13. Zaštita od požara i eksplozije, neposrednog i značajnog rizika, evakuacija i spašavanje (članak 55.)

Propisana je obveza poslodavca za poduzimanje potrebnih mjera zaštite od požara i mjera za spašavanje radnika i drugih osoba. Poslodavcu su taksativno propisane obveze u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje radnika i drugih osoba. U tu je svrhu obavezan izraditi plan evakuacije i spašavanja i odrediti radnike koji će provoditi mjere zaštite od požara i ozbiljnog i iznenadnog rizika i osigurati pozivanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanja te omogućiti njihovo postupanje. S tim u vezi propisana je obveza osposobljavanja radnika za provođenje navedenih mjera. Također se propisuje obveza u svezi provođenja zaštite na radu radnika u prostorima ugroženim eksplozivnom atmosferom.

14. Pružanje prve pomoći (članak 56.)

Poslodavac ima obvezu organizirati i osigurati pružanje prve pomoći radnicima i drugim osobama u slučaju ozljede na radu ili iznenadne bolesti do preuzimanja ozlijeđenoga od strane hitne medicinske pomoći ili do prijama u zdravstvenu ustanovu. S tim u vezi je obavezan odrediti i osposobiti osobe koje će biti u stanju pružiti prvu pomoć te osigurati sva potrebna sredstva i opremu.

15. Zaštita nepušača, zabrana pijenja alkohola i uzimanja drugih sredstava ovisnosti (članak 57. do 60.)

Poslodavac je obavezan provoditi mjere zaštite nepušača od djelovanja duhanskog dima kao i provoditi zabranu konzumiranja alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti prije i tijekom rada kao i njihovog unošenja na mjesta rada. Ove odredbe propisuje apsolutnu zabranu konzumacije alkohola, što podrazumijeva da se radniku ne snije dopustiti rad ako ima više od 0,0 gr/kg odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka, a poslodavac može provjeriti da li je netko pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti alkometrom ili na drugi prikladan način. Ako radnik odbije pristupiti provjeri smatra se da je pod utjecajem

opijata, te ga je poslodavac obavezan privremeno udaljiti s mjesta rada. Zbog specifičnog načina odvikavanja od nekih sredstava ovisnosti, a u cilju zaštite osoba koje su na supstitucijskoj terapiji tijekom liječenja i odvikavanja od ovisnosti poslodavac ne može provesti postupak provjere ako radnik ima potvrdu da se nalazi na liječenju i uzima supstitucijsku terapiju, ali može zatražiti ocjenu njegove zdravstvene i psihofizičke sposobnosti za obavljanje poslova.

16. Evidencije, isprave i obavijesti (članak 61. do 62.)

Obveza je poslodavca voditi evidencije, te čuvati isprave sukladno propisima zaštite na radu, a provedbenim propisom će biti uređen način, rokovi i postupak obavješćavanja o tim ispravama i evidencijama, čime se omogućava uspostava jedinstvene baze podataka zaštite na radu (Data Collector) koja će omogućiti mnogo učinkovitiji i brži način uvida u stanje i provedbe inspekcijskog nadzora. Isto tako, je poslodavac obavezan osigurati da na svakom mjestu rada bude istaknuta odnosno dostupna procjena rizika, kao i dokazi, zapisnici, upute i znakovi sukladno propisima zaštite na radu.

Utvrđene su obveze poslodavaca na način da osiguraju dobru obaviještenost radnika i zaštitu privatnosti.

17. Zdravstvena zaštita na radu (članak 63. i 64.)

Propisane su obveze poslodavca glede provođenja mjera zaštite na radu, pa tako i obveze osiguranja specifične zdravstvene zaštite primjerene rizicima za sigurnost i zdravlje kojima su radnici izloženi, a koju provodi medicina rada u skladu s posebnim propisima koji uređuju specifičnu zdravstvenu zaštitu. Tako se obvezuje poslodavac osigurati radnicima, kojima obveza redovitog zdravstvenog pregleda nije utvrđena propisima zaštite na radu, jednom u pet godina, na njihov zahtjev zdravstveni pregled u skladu s posebnim propisom.

18. Obveze prema tijelima nadzora (članak 65. i 66.)

Propisane su obveze poslodavca prema nadležnom inspektoru prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora, kao i njegova obveza u svezi prijavljivanja ozljeda na radu i vođenja evidencija ozljeda.

Također je propisana obveza poslodavca prema tijelu nadležnom za inspekcijski nadzor omogućiti pregled video, odnosno audio zapisa u cilju cjelovitog obavljanja inspekcijskog nadzora.

V. OBVEZE I PRAVA RADNIKA (članak 67. do 79.)

U okviru ove glave Zakona, propisuju se obveze radnika prije i tijekom obavljanja poslova na mjestu rada.

Pri obavljanju poslova s velikim rizicima, radnik je obavezan pristupiti prethodnom i periodičnom zdravstvenom pregledu na koji ga uputi poslodavac, s tim da mora nadležnog liječnika obavijestiti o bolesti ili drugoj okolnosti koja ga onemogućuje ili ometa u izvršenju obveza iz ugovora o radu ili koja ugrožava život i zdravlje drugih radnika.

Pri obavljanju poslova, radnik je iste obavezan obavljati s dužnom pozornošću, što podrazumijeva određene aktivnosti koje propisuju odredbe ove glave te pri tome mora voditi računa o svojoj sigurnosti i zaštiti zdravlja kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja drugih radnika.

Radnik je obavezan osposobiti se za rad na siguran način što mu osigurava poslodavac, te se mora odgovorno ponašati i postupati u slučaju nastanka ozbiljne, neposredne i

neizbježne opasnosti za njegovu sigurnost i zdravlje kao i sigurnost i zdravlje drugih radnika i drugih osoba. Radnik je obavezan postupati i obavljati poslove na način propisan odredbama ovoga Zakona te surađivati sa svim sudionicima u provođenju zaštite na radu.

VI. POVJERENIK RADNIKA ZA ZAŠTITU NA RADU (članak 70. do 72.)

Odredbama ove glave propisuje se način izbora povjerenika radnika za zaštitu na radu te njegova prava i obveze. Izbor i mandat povjerenika za zaštitu na radu se vrši u skladu s posebnim propisom kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća, a radnici ga biraju između radnika zaposlenih kod poslodavca. Ako je kod poslodavca izabrano ili imenovano više povjerenika radnika za zaštitu na radu, oni između sebe biraju svog koordinatora.

Propisane su obveze i prava izabranog povjerenika radnika za zaštitu na radu kao i obveze poslodavca prema povjereniku radnika za zaštitu na radu u osiguravanju potrebnog vremena i uvjeta za nesmetano obnašanje dužnosti, davanja svih potrebnih obavijesti i omogućavanja uvida u sve propise i isprave vezano za zaštitu na radu.

Povjerenik radnika za zaštitu na radu je obavezan štititi interese radnika i drugih osoba na području zaštite na radu, te pratiti primjenu mjera, pravila, postupaka i aktivnosti zaštite na radu u radnoj sredini u kojoj je izabran. Ne smije mu se, tijekom obnašanja dužnosti, bez pristanka radničkog vijeća odnosno bez pristanka sindikalnog povjerenika koji ima prava i obveze radničkog vijeća, ako radničko vijeće nije utemeljeno, otkazati ugovor o radu, niti ga na drugi način staviti u nepovoljniji položaj u odnosu na njegove dotadašnje uvjete rada i u odnosu na ostale radnike.

VII. DJELATNOSTI U VEZI SA ZAŠTITOM NA RADU

1. Projektiranje i izvođenje radova (članak 73. do 78.)

Odredbama ove glave propisana je obveza primjene propisa zaštite na radu pri projektiranju građevina namijenjenih za rad i s tim u vezi izrade elaborata zaštite na radu i plana izvođenja radova, kao i obveza prijavljivanja radilišta tijelu državne uprave nadležnom za inspekcijski nadzor, uređivanja radilišta i obavljanja radove sukladno planu izvođenja radova i propisima zaštite na radu. Mjere, pravila, postupci i aktivnosti vezane za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu na privremenim radilištima ili zajedničkim gradilištima propisuju se pravilnikom.

Kada više poslodavaca dijeli mjesto rada ili kada na radilištu radove izvode ili je predviđeno da ih izvode dva ili više poslodavaca odnosno drugih osoba (izvođača), svima je propisana obveza provođenja zaštite na radu svojih radnika i drugih osoba, koordiniranja aktivnosti i surađivanja u primjeni sigurnosnih i zdravstvenih odredbi ovoga Zakona te organiziranja rada i osiguranja izvođenja radova tako da njihovi radnici i druge osobe pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika i drugih osoba drugih poslodavaca. Ovom obvezom obuhvaćena je i samozaposlena osoba koja će za investitora na zajedničkom radilištu obaviti određeni posao osobnim radom i svojim sredstvom rada.

2. Obrazovanje i osposobljavanje iz zaštite na radu (članak 79.)

Odredbama ove glave propisuje se da programi obrazovanja, prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, svojim opsegom i sadržajem iz zaštite na radu moraju odgovarati potrebama struke, sukladno razini stručne spreme koja se za obavljanje tih poslova zahtjeva.

3. Medicina rada (članak 80. i 81.)

Propisane su obveze poslodavca glede provođenja mjera zaštite na radu, pa tako i obveze osiguranja specifične zdravstvene zaštite primjerene opasnostima, štetnostima, naporima i ostalim opasnostima za zdravlje i sigurnost radnika u svrhu očuvanja njihovog zdravlja, a koju provode zdravstvene ustanove koje obavljaju djelatnost medicine rada, odnosno specijalisti medicine rada u privatnoj praksi, u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

Također su propisani poslovi medicine rada, kao i obveza ministra nadležnog za zdravlje, pravilnikom propisati, ovisno o vrsti djelatnosti i aktivnosti poslodavca, procjeni rizika, broju zaposlenih radnika i broju radnika koji obavljaju poslove s posebnim uvjetima rada, najmanji broj sati koje je poslodavac obavezan ugovoriti sa specijalistom medicine rada koje specijalist medicine rada mora provesti na mjestu rada.

4. Ovlaštene osobe za zaštitu na radu (članak 82.)

Djelovanje ovlaštenih osoba uređeno je i prilagođeno potrebama poslodavaca koji ne mogu zaposliti stručnjaka za zaštitu na radu, kao i onih kojima su, uz poslove stručnjaka za zaštitu na radu, dodatno potrebne i usluge ovlaštene osobe, npr. u vezi s ispitivanjima i drugim aktivnostima za koje poslodavac nema potrebnu opremu i nije isplativo da je sam nabavlja, koristi i održava. Novost je da se pod pojmom ovlaštene osobe za obavljanje poslova zaštite na radu podrazumijevaju pravne i fizičke osoba koje će moći nuditi usluge iz zaštite na radu.

5. Zavod za zaštitu na radu (članak 83. do 88.)

Odredbama ove glave osniva se novi Zavod za zaštitu na radu kao provedbeno tijelo na području zaštite na radu, propisuje se njegova djelatnost, statut, način upravljanja i rukovođenja te nadzor nad zakonitošću njegovog rada.

Djelatnost Zavoda obuhvaća, između ostaloga, sustavno prikupljanje podataka, radi praćenja stanja u zaštiti na radu te predlaganja poboljšanja, stručni nadzor nad radom ovlaštenih osoba za zaštitu na radu kao i druge poslove vezano uz zaštitu na radu.

VIII. NADZOR

1. Upravni nadzor (članak 89.)

Upravni nadzor nad primjenom ovoga Zakona i propisa zaštite na radu obavlja središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove rada, ako drugim zakonom ili propisom nije drukčije određeno,

Budući da je zaštita na radu multidisciplinarno područje, upravni nadzor povjeren je središnjim tijelima državne uprave nadležnima za poslove rada i zdravlja.

2. Inspekcijski nadzor (članak 90. do 93.)

Inspekcijski nadzor nad provedbom odredaba ovoga Zakona i propisa zaštite na radu obavlja tijelo državne uprave nadležno za poslove inspekcije rada, ako drugim zakonom ili propisom nije drukčije određeno.

U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu to je tijelo ovlašteno donositi rješenja, a također je, vezano za utvrđene nedostatke koji su doveli do ozljede ili su

počinjeni drugi puta, obvezno pokrenuti prekršajni postupak. Odredbe o postupku provedbe inspekcijskog nadzora u potpunosti su usklađene s propisima koji uređuju upravni postupak, te je i stoga ovim Zakonom propisano da žalba izjavljena protiv rješenja inspektora ne odgađa njegovo izvršenje.

IX. PREKRŠAJNE ODREDBE (članak 94. do 100.)

Za sve sudionike u području zaštite na radu, zbog nepoštivanja obveza propisanih ovim Zakonom propisuju se novčane kazne.

Prekršajnim odredbama nisu obuhvaćena postupanja koja su u suprotnosti s ovim Zakonom, za koja su utvrđene ovlasti inspektora u člancima 91. i 92. ovoga Zakona.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (članak 101. do 106.)

Odredbe ove glave propisuju valjanost isprava nadležnih tijela izdanih fizičkim ili pravnim osobama, do stupanja na snagu ovoga Zakona i njegovih podzakonskih akata, kao i isprava izdanih od ovlaštenih pravnih osoba o ispitivanju radnog okoliša i strojeva i uređaja s povećanim opasnostima. Također se propisuje trajanje mandata izabranih odnosno imenovanih povjerenika radnika za zaštitu na radu te se određuje način rješavanja postupaka započetih prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Propisuje se prijelazni rok u kojem će se osnovati Zavod za zaštitu na radu preuzimanjem poslova, sredstava, dokumentacije te prava i obveza iz djelatnosti zaštite na radu od Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

U cilju smanjenja velikog broja provedbenih propisa, predlaže se stavljanje izvan snage pravilnika, pravnih pravila ili naredbi koji su preuzeti na temelju notifikacije o sukcesiji, uz istovremeno ostavljanje mogućnosti da nadležna tijela državne uprave u prijelaznom roku od 6 mjeseci, u okviru svojih nadležnosti donesu provedbeni propis, ako ocjene da su im neki od tih provedbenih propisa još uvijek potrebni, uvažavajući pri tome ostvareni tehničko-tehnološki napredak u proteklim godinama.

Pri tome treba istaknuti da se ovim prijedlogom, na pravnoj snazi zadržavaju oni provedbeni propisi kojima su u nacionalno zakonodavstvo implementirane odgovarajuće pojedinačne Direktive Europske unije na ovom području (njih 19) te da je ministru nadležnom na rad, odnosno ministru nadležnom za zdravlje, ostavljen primjeren rok za donošenje onih podzakonskih akata za koje je ocijenjeno da ih je potrebno izmijeniti ili nadopuniti.

Propisuje se stavljanje izvan snage Zakona o zaštiti na radu koji se primjenjivao prije stupanja na snagu ovoga Zakona sa svim njegovim izmjenama i dopunama kao i stupanje na snagu ovoga Zakona.